

Differentiatie en het werken met weektaken

Week: 15

Basistaken = moet-taken.

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donstag	Vrijdag

Opgdrachten.	Wat heb je nodig?	Volgorde	Klaar? Leerling	Klaar? Juf
1. Nieuwsbegrip <u>Niet op maandag</u>	Leesblad en werkblad			
2. Rekenen <u>RT rekenen</u>	Rekenblad 1 2 3			
3. spelling <u>RT spelling</u>	spellingblad			
4. Schrijven	Schrijfbld			
5. Geschiedenis	Geschiedenisboek blz. 73,74 en 75 lezen Werkboek blz. 28 en 29			

Keuzetaken = mag-taken. Hieraan mag je werken als de moet-taken klaar zijn.

Opgdrachten	Wat heb je nodig?	Welke dag?	Klaar? Leerling
1. woordenschat	woordenschatblad		
2. rekenen	Patronen blad		
3. lezen <u>RT Lezen</u>	Vrij lezen Kauwgombboekje lezen		
4. puzzelblad	Puzzelblad afmaken (vorige week)		
5 puzzel	Puzzel afmaken (2 kinderen)		

Hoe is het deze week gegaan?

Wat ga ik volgende week anders doen?

denis hee vakantie dus
eigenlijk helemaal niks anders

goed zo! goed afgezet
als eerste van de klas af!
Super!

Juf, ik ga al aan mijn keuzetaak beginnen!

Ellen van Osnabrugge-Stavast
 Studentnummer: 2165644
 Master Special Educational Needs
 Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg
 Begeleider: A.G. Riezebos-de Groot
 Mei 2012

Voorwoord

Mijn grootste dank gaat uit naar mijn collega Florian. Ik mocht altijd haar klas binnen lopen. Er was een grote openheid om alles te bespreken wat samenhang met het differentiëren en weektaken.

Ik bedank Nella, Paul en Mary die hun ervaring met weektaken met me wilden delen.

Zonder critical friends was dit werkstuk minder goed geworden. Van mensen buiten het onderwijs - mijn man Henk en zoon Bart – heb ik de beste hulp gehad. Zij keken met een frisse blik en stelden goede vragen vanuit hun eigen expertise als informatie-analist en master student aan de Technische Universiteit. Ik heb eveneens zinvolle feedback gehad van Henny. Zij keek met een kritische blik en stelde eveneens goede vragen.

De mensen van mijn onderzoeksgroep wil ik bedanken. Dit zijn Josée, Ineke, Paula, Nicolette en Renée. Er was wederzijds veel vertrouwen en bereidheid om elkaar te helpen.

Mijn studiebegeleidster Ariette Riezebos wil ik bedanken voor de grote hoeveelheid tijd die ze gestoken heeft in het geven van feedback. De vele ‘ballonnetjes’ frustreerden me soms flink, maar ze hielpen me wel om tot een beter resultaat te komen.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting.....	5
Inleiding	6
Hoofdstuk 1 De probleemstelling.....	7
1.1 De achtergrond van de onderzoeksvraag.....	7
1.2 Het platform.....	7
1.3 De gewenste situatie	7
1.4 De keuze van de onderzoeksgroep en het soort onderzoek	8
1.5 Het doel in het onderzoek.....	8
1.6 Het doel van het onderzoek	9
1.7 De onderzoeksvraag.....	9
Hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing.....	10
2.1 Taakgerichte werktijd	10
2.2 Differentiatie.....	10
2.3 Onderwijsbehoeften.....	12
2.4 Weektaken	12
Hoofdstuk 3 Methodieken en instrumenten.....	15
3.1 Interviews	15
3.2 Observaties tijdens het werken met de weektaak	16
3.3 Meten van de taakgerichtheid.....	16
3.4 Reflectiegesprekken met de leerlingen.....	16
3.5 Vragenlijst groep 5	16
3.6 Interview met de leerkracht van groep 5	16
3.7 Betrouwbaarheid, validiteit en triangulatie.....	17
3.8 Ethische reflectie	17
Hoofdstuk 4 Datapresentatie en data-analyse.....	18
4.1 Gegevens uit de interviews.....	18
4.2 Het werken met de weektaak: het actieonderzoek.....	19
4.3 Tijdsteekproeven taakgerichtheid.....	22
4.4 Reflectiegesprekken met de leerlingen.....	23
4.5 Vragenlijst na zes weken werken met de weektaak	24
4.6 Eindgesprek met de collega van groep vijf.....	26
5.1 Conclusies.....	28

5.2	Aanbevelingen	31
Hoofdstuk 6	De evaluatie van het onderzoek	33
6.1	Het onderzoek	33
6.2	Reflectie vanuit de driehoek praktijk, theorie, persoon	34
	Literatuurlijst	36
Bijlage 1	De interviews	38
Bijlage 2	Uitgangspunten voor het werken met de weektaak	48
Bijlage 3	Het observatieformulier taakgerichtheid	50
Bijlage 4	Taakkaarten	51
Bijlage 5	De handelingsgerichte weektaak	54
Bijlage 6	Het opbrengstgesprek met de leerkracht van groep 5	55
Bijlage 7	De onderzoeksopzet	58
Bijlage 8	Reflectiegesprekken met kinderen	59

Samenvatting

De verschillen tussen leerlingen op de Koningin Beatrixschool (KBS) zijn groot. Het omgaan met grote verschillen is niet gemakkelijk en differentiëren is noodzakelijk. Veel kinderen hebben remedial teaching. Ze moeten zowel bij de remedial teaching als in de klas werken aan zwakke punten. Veel leerlingen hebben extra leertijd nodig. In de praktijk is het in de klas moeilijk om de extra leertijd te organiseren. Ik onderzoek of het werken met een weektaak een oplossing kan bieden.

In de literatuur bestudeer ik visies op differentiatie (Bosker, 2005; Marzano, 2009; Hooiveld, 2008; Förrer, 2009), onderwijsbehoeften (Stevens, 1997; Dijkstra, 2000; Clijsen, 2007) en taakgericht werken (Janson, 2011; Veenman, 1999). Hier vind ik aanwijzingen die me helpen om het actieonderzoek op te zetten

Eerst ga ik op zoek naar ‘best practices’. Ik interview drie leerkrachten op verschillende scholen die ervaring hebben met het werken met een weektaak. Vanuit de literatuurstudie en de interviews doordenk ik hoe de weektaak eruit moet zien op mijn school, vanuit onze visie, met deze kinderen en met deze leerkracht. Vervolgens wordt het werken met een weektaak ingevoerd in groep 5. Samen met de leerkracht wordt wekelijks een nieuwe weektaak gemaakt, waarbij we overleggen over de mogelijkheden om te differentiëren. Ik observeer de taakgerichtheid van de leerlingen tijdens de reguliere les en tijdens het werken met de weektaak. Ik observeer en reflecteer gedurende zes weken als er dagelijks gewerkt wordt met de weektaak hoe de leerlingen omgaan met de weektaak en met de vrijheid die ze krijgen. Om de leerlingen er zelf zo veel mogelijk bij te betrekken, houd ik reflectiegesprekken met de leerlingen. De weektaak wordt bijgesteld en groeit. In eerste instantie wordt er gewerkt met verplichte taken en keuzetaken. Later wordt er de individuele taak aan toegevoegd. De leerlingen die naar de RT gaan, krijgen nu tijdens de weektaak extra leertijd om te oefenen met datgene wat ze specifiek nodig hebben. De weektaak wordt handelingsgericht en sluit aan bij het groepsplan. Met de leerkracht ga ik in gesprek over de opbrengsten van het werken met de weektaak.

Het werken met de weektaak leidt tot een grotere motivatie en taakgerichtheid van de leerlingen. De weektaak is een geschikt hulpmiddel om te komen tot differentiatie in de klas. Differentiatie met de weektaak leidt tot passend onderwijs voor zwakke- en sterke leerlingen. Het werken met de weektaak heeft een positieve invloed op de zelfstandigheid van de leerlingen. Een voor mij onverwacht neveneffect is de gunstige invloed van de weektaak op de sfeer in de klas. Het werken met de weektaak heeft een positieve uitstraling op de reguliere lessen. Gezien de positieve opbrengsten zou de werkwijze ingevoerd moeten worden in de hele middenbouw van de Koningin Beatrixschool.

In het laatste hoofdstuk reflecteer ik op het onderzoek en op mijn eigen leerproces. Het doen van onderzoek essentieel is voor je eigen professionele ontwikkeling en voor de school. Ik hoop in de toekomst nog vaker een onderzoek te doen.

Inleiding

Sinds 1999 werk ik drie dagen per week op de KBS. Ik heb achtereenvolgens bij de kleuters (2 jaar), in de schakelklas voor neveninstromers (2 jaar), als NT2 leerkracht (10 jaar), en in groep 3 gewerkt. Inmiddels werk ik twee dagen als remedial teacher (RT-er), een halve dag als motorisch remedial teacher (MRT) en een halve dag als psychomotorisch kindertherapeut (PMkT).

Tijdens de remedial teaching (RT) merk ik vaak dat een half uurtje RT per week voor kinderen te weinig is. Ze hebben veel meer herhaling en oefening nodig om tot beheersing van de lesstof te komen. Hier zit een probleem. Bij navraag blijkt het lastig te zijn voor leerkrachten om leerlingen deze extra leertijd te geven. Collega's geven aan dat ze wel willen differentiëren in de groep, maar dat ze het moeilijk vinden om dit te organiseren vanwege de vele- en grote niveauverschillen in de klas en vanwege het overvolle lesprogramma. Ik vraag me af of een andere manier van organiseren in de groep, namelijk door het invoeren van weektaken, extra leertijd aan leerlingen zou kunnen geven. Een filmpje op leraar24.nl over het werken met weektaken op een Daltonschool heeft me sterk geïnspireerd om na te denken over het onderwerp differentiatie en weektaken.

In hoofdstuk 1 kom ik tot mijn onderzoeksvragen, vanuit een beschrijving van de visie van mijn school en vanuit een gewenste situatie.

In hoofdstuk 2 beschrijf ik de literatuur die ik heb bestudeerd over de onderwerpen werken met weektaken en taakgericht werken, differentiatie en onderwijsbehoeften van leerlingen.

In hoofdstuk 3 beschrijf ik de stappen van de onderzoeksmethodologie. Ook ga ik in op betrouwbaarheid, validiteit en triangulatie. Ik geef aan hoe ik om ga met ethische principes.

In hoofdstuk 4 geef ik de data weer. Ik analyseer de data en ik formuleer de antwoorden op mijn onderzoeksvragen.

In hoofdstuk 5 worden de conclusies van het onderzoek getrokken en doe ik aanbevelingen om het werken met weektaken in te voeren op de KBS.

Hoofdstuk 6 gaat over reflectie op mijn leerproces en reflectie op het doen van onderzoek.

Ik hoop dat dit onderzoek een bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van mijn school. Ik hoop dat het werken met weektaken bij kan dragen aan hogere opbrengsten voor leerlingen en passend onderwijs voor de sterke- en de zwakke leerlingen. Voor mezelf hoop ik op een versterkte relatie tussen het werken van leerlingen in de groep en de remedial teaching.

Hoofdstuk 1 De probleemstelling

In dit hoofdstuk kom ik tot mijn onderzoeksvragen, vanuit een beschrijving van de visie van mijn school en vanuit een gewenste situatie.

1.1 De achtergrond van de onderzoeksvraag

Er zijn grote verschillen tussen de kinderen op de KBS. De leerlingen komen uit 25 verschillende landen. Negentien procent van de kinderen is korter dan vier jaar in Nederland wat leidt tot grote taalverschillen. De onderwijsinspectie heeft aangegeven dat er meer aandacht nodig is voor begaafde leerlingen. In de 1-zorgroute (Clijsen, 2007) wordt de vraag opgeworpen hoe je om kunt gaan met groepen waar grote verschillen bestaan in onderwijsbehoeften. Kan een andere manier van organiseren er toe bij dragen dat er meer gedifferentieerd wordt en dat meer tegemoet gekomen wordt aan de onderwijsbehoeften van zowel zwakke als sterke leerlingen? Kan er door het werken met weektaken extra leertijd gegeven worden aan leerlingen om te werken aan taken van de RT- of plustaken?

1.2 Het platform

De onderwijskundige visie van de KBS wordt als volgt omschreven in het koersplan:

De basis van het onderwijs is het jaarklassensysteem. Hierbinnen wordt structureel voldoende ruimte geboden voor differentiatie, waarbij we uitgaan van de individuele behoeften van het kind. We gaan uit van de basisstof voor alle leerlingen, en remediëring of verrijkingsstof voor zwakkere of snellere leerlingen (Vogelaar, 2011).

Het werken met weektaken staat sinds het schooljaar 2010-2011 op het jaarplan. Op dit moment wordt door één leerkracht in de bovenbouw al langere tijd gewerkt met weektaken. In de groepen 3 t/m 8 leren de kinderen zelfstandig te werken volgens het BAS model (Bouwen aan een Adaptieve School). Daarbij wordt het volgende instructiemodel gehanteerd: De leerkracht geeft instructie en loopt vervolgens een startronde. Daarna geeft de leerkracht verlengde instructie aan leerlingen die dit nodig hebben. Als deze leerlingen aan het werk kunnen, loopt de leerkracht een tweede ronde. Tijdens het zelfstandig werken wordt er een vast teken per klas gebruikt, bijvoorbeeld een stoplicht. Tijdens het zelfstandig werken mogen de leerlingen niets aan de leerkracht vragen. Er mag wel overlegd worden met een medeleerling. Weet die leerling het ook niet, dan mag de betreffende opdracht even overgeslagen worden. Deze manier van zelfstandig werken kan de basis vormen voor het werken met de weektaak.

1.3 De gewenste situatie

Niet alle leerlingen zijn hetzelfde. Door Förrer en Schouten (2009) en Marzano (2009) wordt aangegeven dat het cruciaal is dat er gedifferentieerd wordt en dat zwakke leerlingen extra tijd krijgen om vastgestelde doelen te behalen. Het werken met weektaken kan een manier zijn om dit te realiseren. In mijn optiek zijn er:

- Basistaken. Dit zijn verplichte taken voor alle leerlingen van de groep. Deze taken zijn er om in te oefenen, consolideren, herhalen of voor pre-teaching.
- Keuzetaken. Dit zijn taken waar de leerlingen aan kunnen werken als ze de basistaak af hebben.
- Individuele taken. Extra oefening voor zwakke leerlingen / extra uitdaging voor sterke leerlingen.

Mijn verwachting is dat de leerlingen door het werken met een weektaak gemotiveerd zullen worden om hard te werken. De werkhouding zal verbeteren. Ze zullen zelfstandiger worden en verantwoordelijkheid kunnen dragen voor hun eigen werk. Het gaat erom dat ze mede-eigenaar worden van hun eigen leerproces (Bouman, Dekkers en Diemel, 2008). Dit gaat niet van de ene op de andere dag. Ze moeten hierin groeien. Door de RT-taak op te nemen in de weektaak kan de leerling de extra tijd krijgen die nodig is om te komen tot beheersing van taken. Ik hoop dat de weektaak bij kan dragen aan passend onderwijs voor zwakke- en sterke leerlingen.

Voor de leerkracht gaat het om vertrouwen, ondersteunen en uitdaging geven. Het gaat om het tegemoet komen aan de basisbehoeften van de leerlingen: relatie, competentie en autonomie. (Stevens, 1997) Het werken met weektaken kan voor de leerkracht een hulpmiddel zijn om op een effectieve manier te differentiëren. Het werken met weektaken kan aansluiten bij de huidige groepsplannen. (Clijnen, 2007)

Met dit onderzoek beweeg ik me op het gebied van schoolontwikkeling. Ik hoop dat het onderzoek bij kan dragen aan de kwaliteitsverbetering van het onderwijs op de KBS.

1.4 De keuze van de onderzoeksgroep en het soort onderzoek

In de aanloop naar het onderzoek heb ik gezocht naar draagvlak in de school om een onderzoek naar differentiatie en weektaken uit te mogen voeren. Ik heb gesprekken gevoerd met de directeur. In eerste instantie wilde hij dat ik zou onderzoeken of het werken met de weektaak een geschikt middel zou zijn voor begaafde leerlingen. Zelf wilde ik het onderzoek liever richten op alle leerlingen van een groep. Ik heb een presentatie in het team gehouden over het werken met weektaken. Er waren acht collega's vanuit verschillende bouwen geïnteresseerd. Uiteindelijk heb ik er voor gekozen om te starten in één middenbouwgroep. Van daaruit kan het werken met weektaken gemakkelijk uitgebreid worden naar andere groepen. Bovendien werkt mijn collega in groep vijf fulltime. Dit maakt het overleggen gemakkelijker.

De vorm van het onderzoek is het actieonderzoek. Een voordeel van actieonderzoek is dat het onderzoek niet over de hoofden van mensen heen gaat, maar dat er nauw samengewerkt wordt door de onderzoeker, de leerkracht en de leerlingen. (De Lange, Schuman & Montessori, 2011) De theoretische kennis en praktijkkennis over differentiëren en weektaken worden tijdens het actieonderzoek gecombineerd. Vanuit de praktijk wordt er gereflecteerd op de theorie en omgekeerd. Het actieonderzoek zal zes weken duren. Gedurende deze periode zal ik in de groep observeren en met de leerkracht en de leerlingen in gesprek gaan over het werken met de weektaak.

1.5 Het doel in het onderzoek

Ik wil weten op welke wijze ik op de KBS in groep 5 met behulp van weektaken kan differentiëren. Ik wil weten wat verstaan wordt onder onderwijsbehoeften van leerlingen, zodat ik daarop aan kan sluiten. Ik wil weten wat voor effect het werken met de weektaak heeft op de taakgerichtheid van de leerlingen. Het werken met weektaken moet aansluiten bij de visie van de school. Daar wil ik zo goed mogelijk bij aansluiten. Ik wil het verband leggen tussen de theorie en de praktijk door middel van actieonderzoek.

1.6 Het doel van het onderzoek

Aan het eind van het schooljaar is het duidelijk of het gedifferentieerd werken met weektaken een manier van werken is die toegevoegde waarde heeft voor de middenbouw van de KBS. Als de uitkomsten positief zijn dan kan de opgedane kennis gebruikt worden om het werken met weektaken verder in te voeren op de KBS.

1.7 De onderzoeksvraag

Op welke wijze kan ik op de KBS in groep 5 met behulp van weektaken gedifferentieerd werken op een manier die aansluit bij de onderwijsbehoefte van zowel de zwakke- als de sterke leerlingen?

Subvragen

1. Op welke wijze kan ik het werken met weektaken invoeren?
2. Wordt de taakgerichtheid vergroot als kinderen met weektaken werken?
3. Hoe kan ik door middel van differentiatie zo goed mogelijk aansluiten bij de verschillende behoeften van de leerlingen?

Hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing

In dit hoofdstuk worden onderdelen uit de vraagstelling verder uitgewerkt vanuit een theoretisch kader. Achtereenvolgens wordt er ingegaan op taakgerichte werktijd, differentiatie, onderwijsbehoeften en weektaken.

2.1 Taakgerichte werktijd

Taakgerichte werktijd is de tijd die leerlingen daadwerkelijk aan besteden aan de opgedragen taak. (Kenter, 1999) De gemiddelde taakgerichte werktijd varieert volgens Kenter tussen de 45 en 89%. Taakgericht werken staat tegenover niet-taakgericht werken. Bij taakgericht werken is een leerling actief bezig met zijn taak (Veenman, 1999) De leerling is betrokken bij de les en luistert, leest, schrijft of beantwoordt vragen. Naar het toilet gaan, punten slijpen, het werk niet opstarten na de instructie, en door de klas lopen zijn voorbeelden van niet-taakgericht werken. Veenman zegt dat de mate van taakgericht gedrag een belangrijke voorspeller is van de opbrengsten van leerlingen. Deze uitspraak is niet zo eenvoudig als hij lijkt, want volgens Veenman zijn er meerdere factoren die meespelen bij het werken aan een taak zoals de motivatie van de leerling, de mate waarin de leerling het gevoel heeft dat hij de taak aankan, de (on)rust in de groep, de omvang van de taak, en de tijd die er is om de taak te maken. De taakgerichtheid zal groter worden als de taak goed aansluit bij wat de leerling al kan. De leerling kan dan succeservaringen opdoen.

2.2 Differentiatie

De termen adaptief onderwijs, inclusief onderwijs en onderwijs op maat worden gebruikt om het omgaan met verschillen aan te duiden. Belangrijk is om verschillen tussen kinderen te erkennen en accepteren (Verbeeck, 2010).

Verschillen zijn er op verschillende gebieden:

- Op cognitief gebied: intelligentie, motivatie, interesse en leerstijl.
- Op affectief gebied: concentratie, motivatie, leertempo, studievaardigheden, inzet en betrokkenheid.
- Op pedagogisch gebied: gedrag, zelfstandigheid, behoefte aan contact met de leerkracht, samenwerking, kunnen reflecteren op het eigen werk.
- Op didactisch gebied: de hoeveelheid instructie die een kind nodig heeft, de leertijd, de materialen, de werkvormen (Clijnen, 2007; Marzano, 2009).

Hooiveld (2008) benoemt verder nog biologische verschillen: geslacht, aanleg en talenten en maatschappelijke verschillen: economische status, etnische afkomst, cultuur, mate van steun van thuis, taal, ervaring.

Hoogeveen en Winkels (2011) benoemen verschillen in leerstijlen. Voorkeuren voor samenwerken versus alleen werken, werken met gesloten opdrachten of juist met open taken of meer auditief, visueel, verbaal of motorisch ingesteld zijn.

Bosker (2005) zegt dat differentiëren een noodzakelijk middel is om passend onderwijs voor alle leerlingen te kunnen realiseren. Om zo goed mogelijk rekening te kunnen houden met al die verschillen tussen leerlingen moet de leerkracht didactisch kunnen differentiëren. De leerkracht moet variëren in verschillende werkvormen en moet beschikken over een flink repertoire van didactische werkvormen die passen bij de leerlingen. (Hoogeveen & Winkels, 2011) Alhoewel er veel gezegd wordt over verschillen op verschillende gebieden, wordt er in de praktijk vooral gedifferentieerd op basis van prestatieverschillen. (Bosker, 2005)

Twee manieren van differentiëren.

Divergente differentiatie.

Bij divergente differentiatie gaan de leerlingen op hun eigen niveau in hun eigen tempo door de lesstof heen. De eigen ontwikkeling van het kind staat centraal. Er wordt weinig of geen klassikale instructie gegeven. Een nadeel van divergent differentiëren is dat de verschillen tussen de leerlingen steeds groter worden. (Förrer, 2009) Het lezen in niveaugroepen is een voorbeeld van divergente differentiatie. Verbeeck (2010) vraagt zich af of het werkelijk zo is dat divergente differentiatie minder goede effecten heeft op het presteren van leerlingen of dat er nog te weinig onderzoek naar gedaan is.

Convergente differentiatie.

Bij convergente differentiatie worden de minimumdoelen als uitgangspunt genomen. Iedere leerling moet deze doelen halen. De instructie wordt gelijktijdig aan alle leerlingen gegeven. Er kan gedifferentieerd worden in de hoeveelheid instructie. De sterke leerlingen zijn de instructie onafhankelijke leerlingen. Zij krijgen een verkorte instructie of gaan na het bekijken van de lesstof direct zelfstandig aan het werk. Dan is er de groep die de basisinstructie volgt en vervolgens de lesstof zelfstandig verwerkt. De derde groep volgt de basisinstructie en krijgt daarna verlengde instructie. Dit zijn de leerkracht afhankelijke leerlingen. In de verwerking van de lesstof wordt er gedifferentieerd in de opdrachten. Dit kan naar inhoud en naar grootte van de taak. Sommige leerlingen krijgen herhalingsstof, anderen verrijkingstof. Bij convergent differentiëren horen verlengde instructie, extra leertijd en extra leerstof. (Clijsen, 2007) Voor de leerkracht is het belangrijk dat hij de minimumdoelen van de leerlijnen goed kent.

Differentiatie en zorg.

Er zijn leerlingen die de minimumdoelen niet halen of voor wie deze doelen slechts met veel moeite te behalen zijn. Deze leerlingen hebben extra zorg nodig (Clijsen, 2007). Door de dagelijkse observatie in de klas, door het analyseren van het werk en door het afnemen van toetsen wordt duidelijk welke leerlingen extra zorg nodig hebben. Zwakke leerlingen hebben doorgaans geen andere methodieken nodig, wel hebben ze meer leer- en instructietijd nodig (Marzano, 2009).

Vernooij (2009) noemt convergente differentiatie een evidence based aanpak voor het beter omgaan met verschillen.

Gedifferentieerde zorg kan zowel in als buiten de klas plaats vinden. Hooiveld (2001) beschrijft dat differentiatie in de groep de voorkeur heeft. Remedial teaching kan ook opgevat worden als een vorm van differentiatie. Het idee is dat de RT-er in bepaalde gevallen voor een bepaalde periode beter tegemoet kan komen aan de instructie- of ondersteuningsbehoefte van de leerling. Het heeft de voorkeur dat de remedial teacher met groepjes kinderen werkt.

2.3 Onderwijsbehoeften

De vooronderstelling is dat leerlingen gemotiveerd zijn om te leren als aan de basisbehoeften relatie, competentie en autonomie voldaan wordt (Stevens, 1997). Een leerkracht dient zijn gedrag op deze basisbehoeften van de leerlingen af te stemmen (Dijkstra, 1999; Förrer, 2009).

Relatie.

De basis van een goede relatie is een goede interactie met de leerlingen. De leerkracht heeft aandacht en tijd voor elke leerling en geeft instructies die veilig zijn. De leerlingen worden ondersteund bij de aanpak van hun taak. Ze krijgen complimenten over de zelfstandigheid en de manier van uitvoeren van hun taak (Dijkstra, 1999).

Competentie.

Aandacht voor de competentie betekent dat de leerkracht aansluit bij de mogelijkheden van de leerlingen. Er is ruimte voor initiatief van de leerlingen. Ze mogen de volgorde van het werk zelf bepalen, maar ook welke keuzetaken ze wel of niet gaan doen. Taken worden aangepast aan de mogelijkheden van de leerling. Dit bevordert de emotionele betrokkenheid die nodig is om tot leren te komen. Er worden evaluatiegesprekken gehouden over het werk, sfeer en het geven van hulp aan elkaar (Dijkstra, 2000).

Autonomie.

Over autonomie zegt Dijkstra (2000) dat kinderen dingen zelf willen doen, zonder de hulp of ondersteuning van volwassenen. Ze hebben een drang naar zelfstandigheid in zich. Ervaren dat je mag kiezen, beslissingen mag nemen, motiveert. Het leren dragen van verantwoordelijkheid hoort hierbij.

Hooiveld (2001) noemt de didactische behoefte instructiebehoefte. Bij instructiebehoefte is de zone van naaste ontwikkeling van belang. Wat kan dit kind zelfstandig, waar heeft het kind hulp nodig. Om op deze behoeften in te kunnen spelen is het van belang dat de leerkracht inzicht heeft in de leerlijnen en leerstof.

De onderwijsbehoefte wordt in de 1-Zorgroute beschreven als datgene wat dit kind nodig heeft, zodat het de gestelde doelen kan behalen (Clijsen, 2007).

Didactische onderwijsbehoeften zijn verlengde instructie, meer leertijd, extra hulpmiddelen, verdieping/verrijking, meer aandacht voor het automatiseren, het mogen gebruiken van hulpmiddelen en procesgerichte feedback. Bij pedagogische behoeften gaat het om de werkhouding, de taakgerichtheid, het opdoen van succeservaringen, het stimuleren van zelfreflectie, zelfstandigheid en het aanleren van vaardigheden om samen te kunnen werken.

Pameijer (2004) zegt dat er gestreefd moet worden naar een afstemming tussen de opvoedingsbehoeften van het kind en de aanpak van de leerkracht.

2.4 Weektaken

Een weektaak is een taak die een leerling in een bepaalde periode zelfstandig uitvoert.

Pinkse (2006), Veenman (1999), Förrer & Schouten (2009) en Clijsen (2007) bevelen het werken met weektaken aan om tegemoet te komen aan de behoeften van leerlingen. Meer tijd is een cruciale factor voor zwakke leerlingen om de minimumdoelen te behalen (Marzano, 2009).

De basis voor het werken met weertaken is het zelfstandig kunnen werken van de leerlingen. Leerlingen moeten om kunnen gaan met uitgestelde aandacht (Förrer & Jansen, 2001). Vanaf groep 5 kunnen kinderen werken met een weektaak. Ze moeten weten wat 'een taak' is. Ze leren werken met een taakformulier. Het plannen wordt geleerd (Pinkse, 2006). Door de weektaak aan een vaste tijd te verbinden leren de kinderen hoe lang ze met iets bezig zijn. Zo ontwikkelen ze tijdsbesef (Weeber, 1990). Het nakijken van het eigen werk kan doorgaans pas in de bovenbouw geleerd worden (Förrer & Jansen, 2001).

De weektaak moet inhoudelijk aansluiten bij de leerdoelen. De inhoud van de lesstof moet bekend zijn. De taken zijn niet te gemakkelijk en niet te moeilijk. De taken zijn betekenisvol en aantrekkelijk. Tijdens het werken met weertaken wordt er geen instructie gegeven (Förrer & Schouten, 2009). Pinkse (2006) zegt dat het nuttig is als de lesstof voor de weertaken uit de methoden komt, omdat het verwerken en inoefenen van lesstof dan gebeurt tijdens het werken met de weektaak. Ook herhalingstaken, verdiepende taken of verrijkingsstof kan gebruikt worden. Pinkse onderscheidt bij de weertaken verplichte taken en keuzeopdrachten. Het doel van keuze-activiteiten is dat leerlingen actief blijven leren (Heacox, 2012).

Een goede organisatie is belangrijk bij het werken met weertaken. Zo moet het voor de kinderen duidelijk zijn waar de materialen liggen die ze nodig hebben en ze moeten weten wat ze moeten doen met werk dat af is. De regels en routines moeten duidelijk zijn (Förrer, 2009).

Motivatatie is een belangrijke factor bij werken met weertaken (Marzano, 2007). Het werkt motiverend als kinderen meer autonomie krijgen. Een goede feedback is stimulerend en motivatie verhogend. Van der Wolf (2011) zegt dat feedback effectief is als kinderen drie vragen kunnen beantwoorden. Ik weet wat het doel is waar ik naar toe werk; ik weet of ik dicht bij het doel ben of veraf; ik weet wat ik moet doen om dicht bij het doel te komen. De motivatie zal stijgen als de leermiddelen aantrekkelijk zijn en als de kinderen waardering krijgen voor hun goede werkhouding (Weeber, 1990). Kinderen zullen meer gemotiveerd zijn als ze de mogelijkheden hebben om te werken aan activiteiten die ze zelf bedacht hebben (Heacox, 2012).

Pinkse (2006) benadrukt de voordelen voor de leerkracht. Als kinderen zelfstandig aan een weektaak werken, kan de leerkracht aan de instructietafel extra instructie geven of observaties uitvoeren. De opdracht voor de leerkracht is ook het steeds meer loslaten van de kinderen door hen steeds meer verantwoordelijkheid te geven.

De handelingsgerichte weektaak.

Op veel scholen is een weektaak een verzameling van lessen die 'af' moeten. Daarmee is de weektaak zelf het doel geworden en niet meer het middel om kennis en vaardigheden te verwerven (Janson, 2011). In het kader van het opbrengstgerichte werken is het nodig dat de weektaak wordt gevuld met opdrachten die de leerling effectief helpen om een bepaald doel te bereiken. Wordt het doel niet behaald, dan moet er verder geoefend worden. Door het handelingsplan van de leerling te koppelen aan de weektaak kan de leerling zich effectief richten op het bereiken van het doel. Wekelijks of dagelijks kan er geoefend worden tot het doel bereikt is. Dit noemt Janson de handelingsgerichte weektaak. De kenmerken van handelingsgericht werken zijn: de taken sluiten aan bij wat de leerling nodig heeft, het is voor alle betrokkenen helder wat er moet gebeuren, de leerkracht én de leerling weet de doelen. Als de doelen duidelijk zijn neemt de betrokkenheid en de motivatie van de leerling toe. Zo wordt

de weektaak opbrengstgericht. Bij opbrengsten gaat het dan niet alleen om hogere toets scores. Motivatie, betrokkenheid en zelfvertrouwen zijn dan ook opbrengsten van het werken met wektaken. De weektaak passend maken voor de leerling, betekent optimaal differentiëren en werken dat is werken aan passend onderwijs (Janson, 2011).

Hoofdstuk 3 Methodieken en instrumenten

In dit hoofdstuk beschrijf ik de methodieken en instrumenten die ik gebruik om tot antwoorden op mijn onderzoeksvragen te komen. Ook ga ik in op de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek. Tenslotte ga ik in op de ethische aspecten van dit onderzoek.

Mijn onderzoek is een actieonderzoek. Het doel van actieonderzoek is het vernieuwen van de onderwijspraktijk van binnenuit door een systematische aanpak (De Lange et al. 2011). Het gaat om het om mijn eigen handelen op basis van theorie en in dialoog met mijn collega. De onderzoeksgroep wordt gevormd door de leerlingen van groep 5. De leerlingen betrek ik actief in mijn onderzoek. Zij gaan werken met de weektaak en geven net als de leerkracht feedback op het werken met de weektaak (Ponte, 2006).

Ik maak gebruik van de PDCA-cirkel om planmatig te kunnen handelen (Harinck, 2009; Fontys Skillsheets, 2011). Deze cirkel bestaat uit vier stappen:

P = Plan: bedenk wat je wilt en maak een plan.

D = Do: voer het plan uit.

C = Check: kijk of het goed gegaan is, evalueer, controleer

A = Act: praat erover, stel het plan bij, reflecteer.

Instrumenten	Doel
3.1 Interviews en member check.	'Best practices' achterhalen. Wat werkt bij het werken met weektaken. (Plan)
3.2 Invoeren van de weektaak en observaties tijdens het werken.	Gerichte interventies kunnen plegen voor vervolgstappen. (Do)
3.3 Taakgerichte observaties.	Wat voor invloed heeft de weektaak op de taakgerichtheid. (Do)
3.4 Interviews met de leerlingen van groep 5.	Leerlingen actief betrekken bij het onderzoek. (Check, act)
3.5 Vragenlijst leerlingen groep 5.	De kinderen reflecteren op het werken met de weektaak. (Check, act)
3.6 Eindgesprek met de leerkracht.	De opbrengst van het onderzoek bepalen. (Check)

Figuur 1. Overzicht gebruikte instrumenten

3.1 Interviews

Ik neem drie semigestructureerde interviews af. De leidende vraag is: Wat zijn de succesfactoren bij het werken met weektaken? Wat werkt en wat niet werkt bij het werken met weektaken. Wie ga ik interviewen?

School 1	KBS, Den Haag	Leerkracht groep 8 (N)
School 2	Daltonschool, Rotterdam	Leerkracht groep 8 (P)
School 3	RK basisschool, Den Haag	Leerkracht groep 5 (M)

Figuur 2. Overzicht interviews

Waarom kies ik voor deze scholen?

School 1 is mijn eigen school. Ik wil de kennis benutten die er al is.

School 2 is een Daltonschool. Het werken met weektaken is de basis van het Daltononderwijs. Ik wil gebruik maken van die ervaring.
School 3 is een school met een vergelijkbare leerling populatie als de KBS.

3.2 Observaties tijdens het werken met de weektaak

Om te kunnen werken met een weektaak, moet ik eerst bepalen hoe de weektaak eruit komt te zien. Deze uitgangspunten staan in bijlage 2. In samenspraak met mijn collega in groep 5 heb ik een weektaakformulier ontworpen (Zie bijlage 4, de taakkaart). De kinderen werken één keer per dag gedurende 30 á 40 minuten aan de weektaak die gedifferentieerd aangeboden wordt. Elke maandag leg ik de nieuwe weektaak uit en observeer ik de leerlingen tijdens het werken door middel van vrije observaties.

3.3 Meten van de taakgerichtheid

Met een tijdsteekproef (Veenman, 1999) meet ik de taakgerichtheid. Over een periode van 10 minuten kijk ik steeds na 1 minuut enkele seconden hoeveel leerlingen taakgericht werken en hoeveel leerlingen niet-taakgericht bezig zijn. Onder taakgericht gedrag wordt verstaan dat een leerling betrokken bezig is met de opgedragen taak. Niet-taakgericht gedrag is het gedrag dat niet te maken heeft met de taak (Veenman, 1999).

Er wordt vier keer geobserveerd tijdens reguliere lessen en vier keer tijdens het werken met de weektaak. Er wordt steeds geobserveerd op dezelfde dag. Bij de reguliere les is er geobserveerd direct na de instructie op het moment dat de leerlingen bezig zijn met de zelfstandige verwerking van de les. Bij de weektaak op het moment dat de leerlingen zelfstandig werken met de verplichte taak. De taakgerichte leertijd wordt berekend met de volgende formule: Het totale aantal leerlingen dat taakgericht werkt gedeeld door het totaal aantal leerlingen dat in de klas aanwezig is maal 100 (Veenman, 1999).
Zie bijlage 3 voor het observatieformulier.

3.4 Reflectiegesprekken met de leerlingen

Om de betrokkenheid van de leerlingen te vergroten en om hun mening te horen zal ik na drie weken reflectiegesprekken voeren met de leerlingen. Dit zijn semigestructureerde gesprekken van enkele minuten. Dit is kort, maar ik wil alle leerlingen van de groep spreken. In bijlage 8 staan de vragen die horen bij een reflectiegesprek met kinderen (Goes, 2007).

3.5 Vragenlijst groep 5

Na zes weken werken met weektaken vullen de leerlingen een vragenlijst waarin ze hun mening geven over het werken met de weektaak. Hoe kijken zij ernaar, welke keuzes maken ze bij het invullen van de taakkaart, wat hebben ze er van geleerd en wat voor effecten ervaren zijn bij het werken met de weektaak. De vragenlijst omvat tien vragen. De eerste zeven vragen zijn meerkeuzevragen en de laatste drie vragen zijn open vragen.

3.6 Interview met de leerkracht van groep 5

Dit is een half gestructureerd interview met open vragen (Harinck, 2009). Doel van dit gesprek na zes weken is het kijken naar de opbrengst van het werken met weektaken. Kunnen de onderzoeksvragen beantwoord worden? Is het gelukt om te differentiëren? Is het mogelijk

geweest om in te spelen op de behoeften van de leerlingen? Kunnen de leerlingen zelfstandig en taakgericht werken? Zijn er onverwachte opbrengsten positief of negatief? Het uitgewerkte interview staat in bijlage 4.

3.7 Betrouwbaarheid, validiteit en triangulatie

In het afnemen van interviews, het meten van gedrag, het houden van reflectiegesprekken en het interpreteren van vragenlijsten zitten subjectieve elementen. De gegevens van dit onderzoek zijn niet generaliseerbaar naar andere scholen, mogelijk zelfs niet naar andere klassen (De Lange et al., 2011). De gegevens zijn valide voor deze klas met deze leerkracht. Ze zijn wel interessant voor andere groepen binnen mijn school. Ze kunnen gebruikt worden om het werken met weektaken op te zetten in andere groepen, zeker in de middenbouw. Triangulatie is het vanuit verschillende invalshoeken kijken naar een probleem (De Lange et al., 2011). Triangulatie verhoogt de betrouwbaarheid van het onderzoek. Ik bestudeer het onderwerp differentiatie door middel van weektaken in de literatuur vanuit meerdere invalshoeken en door middel van verschillende bronnen. Ik maak gebruik van critical friends die vanuit verschillende invalshoeken mee kijken naar mijn onderzoek (Harinck, 2009). Ik interview collega's op verschillende scholen. Ik leg vragen en antwoorden van interviews voor aan de geïnterviewden voor een membercheck en om eventueel correcties of aanvullingen te geven. Ik bespreek de uitkomsten van het onderzoek met mijn collega van groep 5 voordat ik de conclusies trek.

3.8 Ethische reflectie

Ik ga uit van de set principes zoals beschreven in de leer-en onderzoekslijn van Fontys. (Boerman, 2008)

Bij het gebruik van literatuur geef ik duidelijk aan geven welke bronnen ik heb gebruikt. Ik zal er moeite voor doen om de verschillende meningen over het onderwerp voldoende te belichten.

Ik zal er voor zorgen dat er bij het uitvoeren van het onderzoek geen nadeel ondervonden wordt door de leerlingen. Ik zal door reflectie en overleg met critical friends er voor zorgen dat ik kritisch en eerlijk ben over het geen ik ontdek en waarneem.

Voorafgaand aan het onderzoek leg ik de onderzoeksvraag neer bij de directie. Ik informeer mijn collega, de leerlingen en de ouders duidelijk over het doel van het onderzoek. In geval van gesprekken met leerlingen worden de gegevens anoniem verwerkt. Mijn collega van groep 5 voert een deel van het onderzoek uit. Ik probeer door een goede planning en praktische hulp te voorkomen dat zij onder druk komt te staan vanwege mijn onderzoek.

Binnen de groep bij Fontys werk ik samen in een onderzoeksgroep. Ik zal proberen me hier zo veel mogelijk voor in te zetten. Ik wil daarbij graag feedback ontvangen en zal zelf ook feedback geven voor zover dit in mijn vermogen ligt.

De resultaten van mijn onderzoek worden allereerst gedeeld met de directie en mijn collega's op de mijn school. Als het onderzoek positieve resultaten laat zien, die interessant zijn voor een bredere doelgroep, dan wil ik die kennis graag delen en verspreiden.

Hoofdstuk 4 Datapresentatie en data-analyse

In dit hoofdstuk beschrijf ik de acties die ik heb uitgevoerd. De verzamelde data worden gepresenteerd en ik analyseer de gegevens die moeten leiden tot het antwoord op mijn onderzoeksvragen.

4.1 Gegevens uit de interviews

Hieronder staan in schema de uitkomsten van de interviews met drie leerkrachten van verschillende scholen. Wat zien zij als belangrijke factoren om het werken met een weektaak tot een succes te maken.

1. Zelfstandig werken. Zelfstandig kunnen werken is een voorwaarde. Dit wordt bevorderd door routines en vaste structuren. Kinderen die moeite hebben met zelfstandig werken hebben begeleiding nodig zoals individueel coachen, werken met een time-timer, en de taken op maat maken.
2. Differentiatie. Alle respondenten werken met convergente differentiatie. Werken met verplichte- en keuzetaken werkt stimulerend. Individuele taken kunnen gegeven worden aan kinderen die extra leertijd nodig hebben of aan kinderen die extra uitdaging nodig hebben.
3. De organisatie van de weektaak. De kinderen leren zelfstandig plannen met een weektaakformulier. Er wordt geen instructie gegeven tijdens de weektaak. De leerkracht kan kinderen helpen aan de instructietafel.
4. De inhoud van de weektaak. Door de weektaak komt er extra leertijd voor de basisvakken rekenen, spelling, lezen en woordenschat. De keuzetaken moeten aantrekkelijk zijn en gevarieerd. Ze bevatten zinvolle lesstof. Geen opvultijd met spelletjes.
5. Evalueren. Het is belangrijk om mét de kinderen te evalueren. Hierdoor blijven betrokkenheid en motivatie hoog. Er moet feedback gegeven worden zowel op de inhoud van de taak als op gedrag. Leerlingen denken mee over de inhoud van de taken. Taken worden bijgesteld als dat nodig is.

Figuur 3. Succesfactoren werken met weektaken.

De complete interviews staan in bijlage 1.

4.2 Het werken met de weektaak: het actieonderzoek

Van 6 februari tot en met 23 maart hebben de leerlingen van groep 5 met een weektaak gewerkt gedurende 30 á 40 minuten per dag. De nieuwe weektaak is op maandag steeds door mijzelf geïntroduceerd. De andere dagen van de week is er onder leiding van de leerkracht aan de weektaak gewerkt. De (nieuwe) stappen worden per week beschreven. Aan het eind is er een analyse.

Het overzicht per week

Week 1. Van 6-10 februari. Aanleren van het werken met een weektaak.

Moet-taken	Week 1	Mag-taken	Week 1
Spelling	Werkblad f,v / eeuw	Sudoku	Puzzelblad
Rekenen	Tafelblad op 3 niveaus	Knutsel	Skiër afmaken
Schrijven	1 blz. in schrijfschrift	Legpuzzel	10 minuten
Biologie	Pre-teaching, woordenschat opdr.	Tekenen	Wintertekening

Figuur 4 Overzicht weektaken in week 1

De schema's van week 2 t/m 6 staan in bijlage 4. In de schema's is de voortgaande ontwikkeling te zien.

Verloop. De weektaak wordt geïntroduceerd. De leerlingen worden bekend gemaakt met de begrippen 'Moet-taak' (verplicht) en 'Mag-taak' (De keuzetaak). Hardop denkend doe ik voor hoe je het taakblad in moet vullen. Achterop het bord staat het namenlijstjes voor de niveautask van rekenen. Ik bespreek waar de materialen te vinden zijn en introduceer het keuzebakje en het 'klaar'bakje. Hier gaat het werk in dat afgerond is. Vervolgens wordt het registreren uitgelegd. De mag-taak gaat op dezelfde manier, maar je kleurt pas in op de dag dat je de taak doet.

Reflectie.

De kinderen zijn zeer aandachtig bij de uitleg. Tijdens het plannen en inkleuren van het weektaakformulier loopt de leerkracht rond en ze geeft hulp aan enkele leerlingen. De meeste leerlingen hebben het goed begrepen en vullen het zelfstandig in. Eén leerling neemt mijn voorbeeld van het bord over. Na het invullen van het taakblad lopen de kinderen naar de materiaalbakjes en binnen enkele minuten zijn de kinderen rustig aan het werk. Het wisselen van moet- naar mag-taak verloopt heel rustig. Op één leerling na, storen de kinderen elkaar niet. Alleen het pakken van de knutselmaterialen geeft wat ruis. Verder past het werken met de weektaak in de structuur van het zelfstandig werken waar de kinderen al aan gewend zijn. Het eind is rommelig omdat de verschillende muziekdocenten groepjes leerlingen uit de klas halen. Er is daardoor geen ruimte om te reflecteren en om feedback te geven.

Week 2. Van 13-17 februari. Nadenken over plannen.

Verloop. Eerst een korte terugblik op de vorige week. Dan bespreek ik de nieuwe taken. Door 'modelling' vul ik mijn taakkaart in. Ik vertel dat ik eerst de moeilijke taak kies, want 'dan heb ik dat alvast af'. Ik vraag de kinderen of ze ook na willen denken over hun keuzes. Daarna gaan de kinderen aan de slag.

Reflectie.

De kinderen gaan aan het werk alsof ze al weken werken met een weektaak. Ik ben verrast dat ze het zó snel oppakken. Nieuwsbegrip kunnen ze niet op maandag kiezen, omdat de instructie en het werkblad pas op

dinsdag gegeven worden. Een enkel kind moet hier aan herinnerd worden. Het was goed om een korte reflectie op de vorige week te houden. Wat me verrast is dat kinderen benoemen dat het werken met de weektaak van invloed is op de sfeer in de groep. Dat had ik niet verwacht. In de analyse ga ik hier op in.

Week 3. Van 20-24 februari. Aandacht voor het aftekenen.

Verloop. De nieuwe taken worden uitgelegd. Eén kind moet zijn taakblad aan de juf laten zien, voordat hij aan het werk gaat. Hij heeft het vorige week niet ingevuld. Ook wordt nog eens uitgelegd dat de mag-taken niet vooraf ingekleurd worden. Dit kan niet, omdat er bijvoorbeeld maar vier kinderen kunnen kleien. Dit kleur je achteraf in. Het werken verloopt probleemloos. De leerkracht schrapte een rijtje sommen voor twee zwakke leerlingen.

Reflectie.

Het inplannen van de taakkaart lijkt al bijna routine te zijn voor de kinderen en dit is pas de derde week. De motivatie van de kinderen is onveranderd groot. De differentiatie krijgt met de rekentaak verder vorm. Ook de zwakke en wat tragere leerlingen moeten de gelegenheid krijgen om te werken aan de mag-taak. Daarom wordt de taak iets verkleind voor twee leerlingen, zodat de taak haalbaar wordt. De kinderen hadden in het reflectiegesprek ook aangegeven dat de taak groot was. Nu komen ze ook aan de keuzetaak toe. Het wekelijks geven van extra tijd voor het oefenen van de tafels werpt zijn vruchten af. Inmiddels heeft 1/3 van de groep het tafeldiploma behaald. Deze groep krijgt een andere rekentaak met onder andere de deeltafels en/of werk uit Kien. De leerkracht geeft aan dat het nakijken van alle taken té veel werk is. Op de nieuwe taakkaart wissen we het vakje 'klaar? Juf' bij de keuzetaken. De leerkracht controleert de verplichte taken. De leerlingen zijn verantwoordelijk voor de keuzetaken.

Week 4. Van 5-9 maart. Van vier naar vijf dagen weektaak. Rekenen én spelling op meerdere niveaus.

Verloop. De mededeling dat er vanaf deze week niet vier, maar vijf dagen een weektaak is, wordt met gejuich ontvangen. De kinderen zijn zeer aandachtig bij de uitleg van de nieuwe taken. Nogmaals goed uitgelegd hoe het aftekenen van de mag-taken gedaan moet worden. Daarna gaan de kinderen aan het werk.

Reflectie.

Het aftekenen van de mag-taken loopt nog niet helemaal goed. Het gaat hierbij om kinderen met gedragsproblematiek. Vorige week hebben ze hun keuzetaak niet afgetekend en op die manier probeerden ze dan meerdere keren dezelfde keuzetaak te doen, bijvoorbeeld twee keer kleien. De andere kinderen protesteerden hier terecht tegen. Bij deze kinderen moet de vinger aan de pols gehouden worden bij het aftekenen. Er is de positieve verwachting uitgesproken dat ze het kunnen. Er is uitleg gegeven: 'Als jij iets twee keer doet, kan een ander niet aan de beurt komen'.

Het invoeren van twee gedifferentieerde taken is geen probleem. Op de achterkant van het bord staan nu de groepjes voor rekenen en voor spelling. De werkbladen in de taakbakjes hebben het corresponderende nummer van de groepjes. Dit gaat probleemloos.

Week 5. Van 12-16 maart. De individuele taak wordt toegevoegd.

Verloop. Geen bijzonderheden bij het opstarten. Een nieuwe taak is het stil lezen. Deze taak is ook bij de keuzetaken gezet. De kinderen kunnen zo 2x en kwartier lezen of 1x 30 minuten. Voor rekenen werken enkele leerlingen met een werkblad vanuit de RT. Voor het eerst is er de keuzetaak techniek in de vorm van technisch lego. Er is een keuzetaak die op de gang gedaan mag worden. (Extra leerplek; samenwerkend leren) Hier moet toestemming voor gevraagd worden.

Reflectie.

Naast de verplichte- en keuzetaken zijn er nu ook individuele taken. De kinderen die met rekenen aan de RT taak mogen werken zijn hier enthousiast over. Dit is een belangrijke stap in het werken met de weektaken. De leertijd wordt uitgebreid voor een heel gerichte taak. Zo wordt het oefenen verder geïntensiveerd. Extra stilte is gekozen, omdat het leesklimaat gunstig is. Tijdens de weektaak is het heel stil in de klas. Als de keuzetaken té aantrekkelijk zijn gaan enkele kinderen hun verplichte taak afraffelen. Er is controle op de moet-taak nodig. Een kind blijkt een talent te hebben voor de lego. Juist dit kind (gedragsproblemen) komt nu heel goed tot zijn recht. Hij kan de anderen helpen met het lezen van de bouwtekening. Er hebben niet veel kinderen gevraagd om op te gang te mogen oefenen met rekensprint. Het op de gang werken, moest 'verdiend' worden met goed gedrag en blijktbaar was de drempel om het te vragen te hoog.

Week 6. Van 19-23 maart. Werken met een handelingsgerichte weektaak voor enkele leerlingen.

Verloop. Deze week werken enkele leerlingen met een persoonlijk leerdoel. Bij de mag-taken wordt er een autootje gebouwd en dat mag in tweetallen uitgetest worden op de gang. Hier is veel enthousiasme voor. Enkele kinderen (steeds dezelfde) tekenen hun mag-taak niet goed af en proberen zo meerdere keren hetzelfde te doen.

Reflectie.

Het gaat prima. In de zesde week is de inzet bij het werken met de weektaak onveranderd groot. De leerkracht geeft aan dat er in de weektaak opdrachten zitten die heel nuttig zijn en waar ze voorheen zonder de weektaak niet aan toe kwam. Zo wordt er extra stil gelezen en wordt er aan techniek gedaan. Er zijn nieuwe uitdagingen, vooral bij de keuzetaken. De handelingsgerichte weektaak sluit aan bij het opbrengstgerichte werken. De taak heeft een duidelijk doel. Met vijf kinderen is er deze week aan zo'n taak gewerkt. In bijlage 5 staat het schema met de zelfgekozen doelen en de opbrengst daarvan na deze week. Kinderen die slordig omgaan met het aftekenen van hun taken hebben feedback nodig op hun taak én op hun gedrag. Door reflectiegesprekjes kunnen ze leren en zich verder ontwikkelen.

Analyse.

Het invoeren van de weektaak en het uitbreiden daarvan is met kleine stappen gedaan. De leerlingen van groep vijf kunnen het werken met deze weektaak goed aan. Er was al een routine van zelfstandig werken, maar door het werken met de weektaak is de zelfstandigheid nog verder gegroeid. Ze hebben meer autonomie gekregen en ze voelen zichzelf competent. Ze gaan goed om met de vrijheid die ze krijgen.

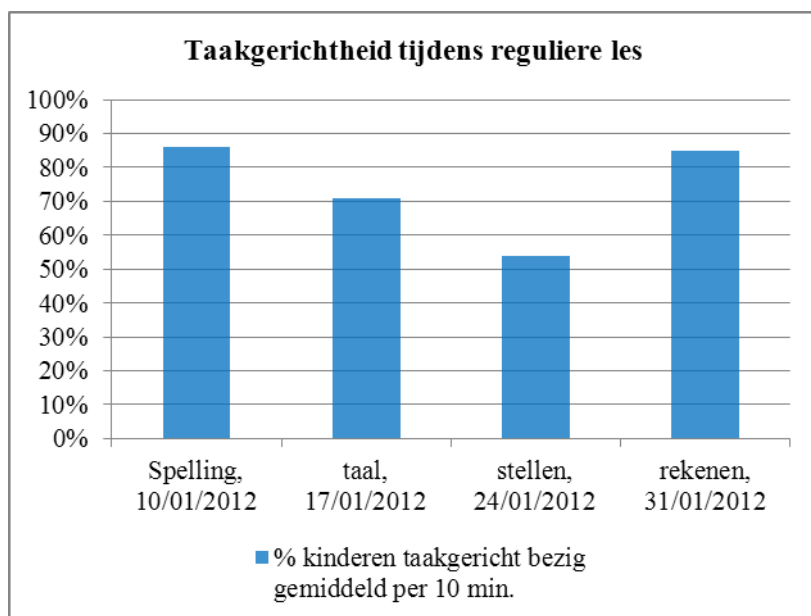
Door het differentiëren op meerdere niveaus bij rekenen en spelling werken de leerlingen meer op hun eigen niveau. Hierdoor neemt de motivatie toe. Door individuele leertaken wordt het onderwijs op maat gemaakt. Het wordt passend onderwijs én opbrengstgericht. De motivatie om hard te werken neemt ook toe door de aantrekkelijke keuzetaken. De leerkracht durft steeds meer te differentiëren. Organisatorisch loopt alles soepel.

Bij de keuzetaken kan meer tegemoet gekomen worden aan de talenten en leerstijlen van de leerlingen. Het aftekenen van de keuzetaken is een verantwoordelijkheid die niet alle leerlingen aankunnen. Door het geven van feedback kunnen ze hierin groeien. Feedback moet herhaald gegeven worden, zowel op de taak als op het gedrag.

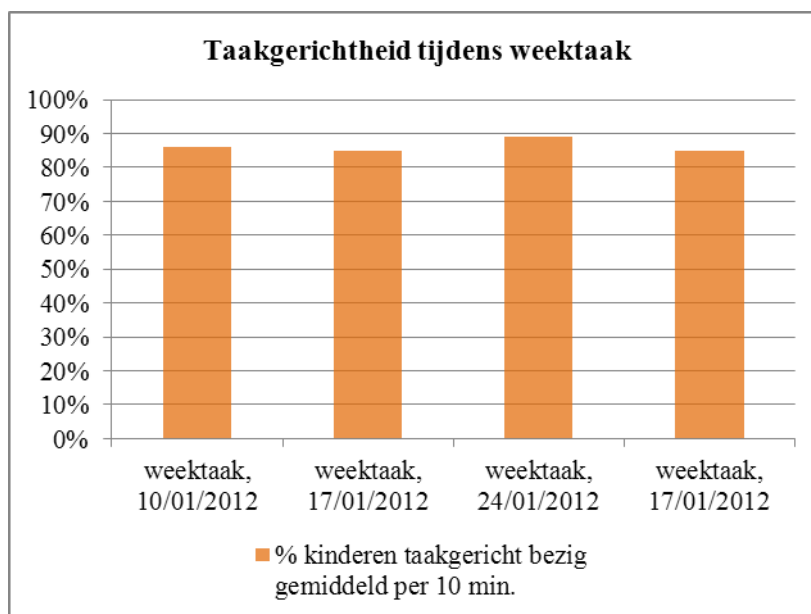
De sfeer in de groep is verbeterd. Er is meer rust in de groep, vooral op momenten dat de snelle werkers klaar zijn met hun verplichte taak. De leerlingen zijn gemotiveerd voor de keuzetaken. Ze werken door in plaats van anderen te storen of te gaan vervelen.

4.3 Tijdsteekproeven taakgerichtheid.

De taakgerichtheid is gemeten tijdens vier reguliere lessen en vier lessen waar de leerlingen met de weektaak hebben gewerkt.

Figuur 5. Tijdsteekproef reguliere les.

Figuur 6. Tijdsteekproef weektaak

Analyse.

Tijdens de weektaak werken kinderen aan leerstof gericht op inoefenen, herhalen en automatiseren. De lesstof is bekend, de taken zijn niet te gemakkelijk en niet te moeilijk (Förre & Schouten, 2009). De

leerlingen voelen zich competent, ze kennen het doel waar ze aan werken. Dit verhoogt de motivatie. De tijdsteekproeven laten zien dat de leerlingen bij het werken met de weektaak meer taakgericht werken dan in de reguliere les. Dit is in lijn met de beschreven theorie.

4.4 Reflectiegesprekken met de leerlingen

Op 23 februari, na drie weken werken met de weektaak, heb ik individuele reflectiegesprekken gehouden met twaalf kinderen. De vragen en een samenvatting van de antwoorden staan hieronder.

1. Hoe vindt je het om met een weektaak te werken?
De score is 100% positief. Alle kinderen vinden het leuk.

2. Lukt het om de taakkaart in te vullen en hoe gaat het werken met de kaart?
Het invullen van de taakkaart is gemakkelijk.

3. Wat vind je van de hoeveelheid werk: is het precies goed, te weinig of teveel?
Zeven leerlingen vinden de hoeveelheid werk goed; drie leerlingen willen meer werk. Twee leerlingen vinden de taken te groot. Ze komen niet aan de mag-taken toe.

4. Wat moet er nog veranderen voor jou?

- Ik wil meer spelling.
- Ik wil meer uitleg over nieuwsbegrip.
- Ik wil geen nieuwsbegrip, want dat weet ik allemaal al.
- De kinderen uit mijn groepje vragen te veel aan mij, daarom kom ik niet klaar.
- De rest van de kinderen heeft geen opmerking. Ze zijn tevreden zoals het nu gaat. Het is rustig in de klas bij de weektaak. Er is geen ruzie.

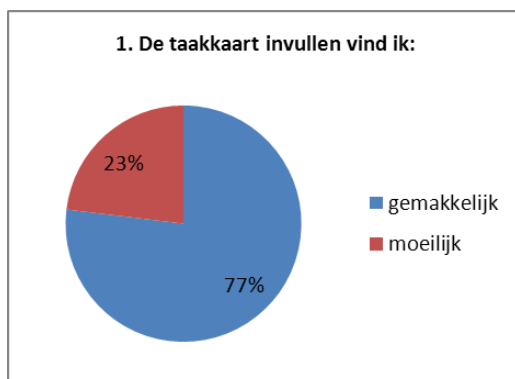
5. Heb je nog ideeën voor taken?
De antwoorden zijn gevarieerd en hangen samen met de interesses van de kinderen. Ze willen sudoku's en/of woordzoekers, om de week schrijven, vaker knutselen en tekenen, rekenen: deelsommen, verkeer, spelletjes bij de mag-taken zoals halli galli, memory, dammen, schaken en nog eens een quiz maken.

Analyse

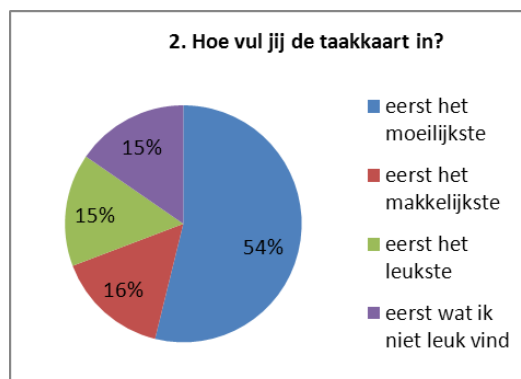
Vraag 1 laat zien dat de leerlingen positief zijn over hoe het werken met de weektaak. Het invullen van de taakkaart vinden ze gemakkelijk. De meeste kinderen denken nog niet zo diep na over de volgorde. Veelal wordt datgene wat ze het beste kunnen het eerste gekozen. Een enkel kind beseft dat het handig is om te kijken naar grotere- of kleinere taken zodat je op die dag meer tijd hebt voor de keuzetaak. Eén leerling vertelt dat het plannen niet goed gaat, maar hij weet niet hoe dit komt. De kinderen kunnen goed meedenken over de inhoud en de grootte van de taak. Drie kinderen vinden hun taak te klein en twee kinderen vinden hun taak te groot. Het goed afstemmen van de taken op de leerlingen luistert nauw. De leerkracht moet steeds in gesprek blijven met de leerlingen om zo goed mogelijk af te stemmen op de mogelijkheden van de leerlingen. Bij vraag 4 reflecteren meerdere kinderen spontaan op de sfeer in de klas. Het is rustiger, er is minder ruzie. Vermoedelijk komt dit doordat de kinderen meer autonomie krijgen. Ze voelen zich competent. Ze bemoeien zich minder met elkaar en zijn meer met hun eigen taken bezig.

4.5 Vragenlijst na zes weken werken met de weektaak

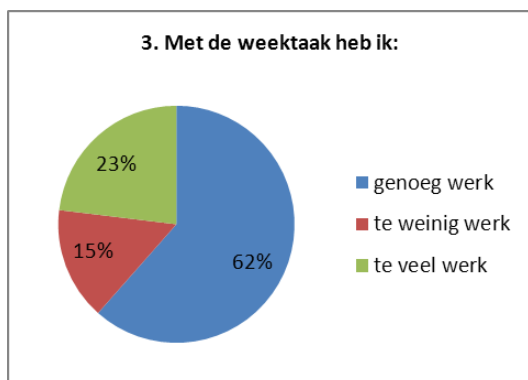
Veertien kinderen in groep 5 hebben met de weektaak gewerkt. Dertien leerlingen hebben de vragenlijst ingevuld, één leerling was afwezig. De eerste 7 vragen zijn gesloten vragen met een multiple-choice keuzemogelijkheid. De vragen 8 t/m 10 zijn open vragen. De antwoorden op deze vragen zijn geclusterd.

Analyse: Het plannen verloopt goed. Toch geeft 23% aan dit moeilijk te vinden. De reden is onbekend.

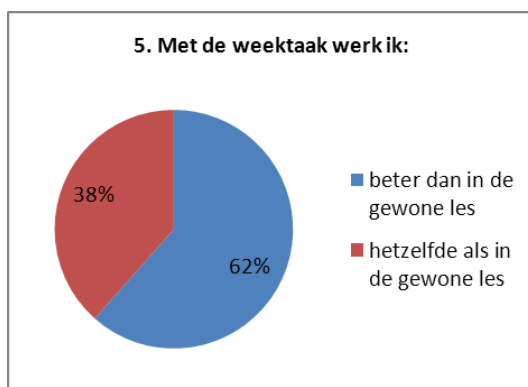
Analyse. In het begin kozen de kinderen veelal voor het leukste. Er wordt nu meer nagedacht bewuster gepland.

Analyse: Het heel precies afstemmen van de taak op de leerling is niet eenvoudig. Het vraagt veel kennis van de leerkracht over het niveau en het werktempo van de leerlingen.

Analyse. Zo snel mogelijk werken kan te maken hebben met de leerstijl van deze kinderen. De vraag is hoe het met de kwaliteit van het werk gesteld is.

Analyse: De taakgerichtheid bij 62% van de leerlingen beter dan in de reguliere les. De observaties van de taakgerichtheid geven hetzelfde beeld.

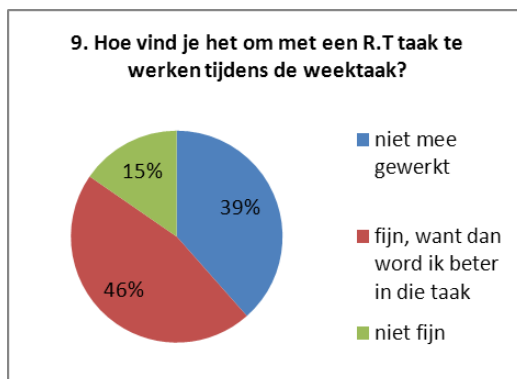
Analyse: Ongeveer 1/3 van de leerlingen zegt het aftekenen vaak te vergeten. Dit gebeurt vooral bij de keuzetaak en niet bij de verplichte taken. Dat is in dit diagram niet te zien. Soms is de taak nog niet af, soms wil de leerling een taak nog een keer doen.

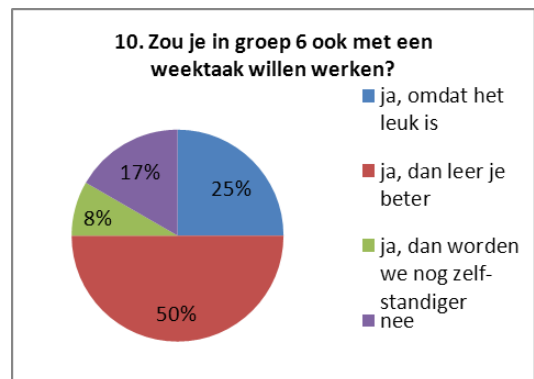
Analyse: Dit diagram geeft het gevoel van competentie weer van de leerlingen. Opvallend is dat 27% van de leerlingen aangeeft dat ze beter zijn geworden in zelfstandig werken. Het zelfstandig werken is dus niet alleen een voorwaarde om met weektaken te kunnen werken. Het ontwikkelt zich ook verder tijdens het werken met de weektaak

Analyse: 87% van de kinderen rapporteert positief over de sfeer tijdens het werken met de weektaak. Deze vraag is opgenomen, omdat de kinderen tijdens de reflectiegesprekken spontaan vertelden dat de sfeer in de klas verbeterd was.

Analyse: Het merendeel van de kinderen is hier positief over. Het geeft een beeld van het gevoel van competentie: 'dan word ik beter in de die taak'.

Analyse: Ja, zegt 83%. Zeventien procent wil niet verder met de weektaak. Eén leerling motiveert met 'dat kunnen we al'. De andere leerlingen motiveren hun 'nee' niet.

4.6 Eindgesprek met de collega van groep vijf

Wat zijn de opbrengsten van werken met de weektaak na zes weken?

1. Zelfstandig werken. De klas was al gewend aan zelfstandig werken volgens het BAS-traject. Ze zijn verder gegroeid in het zelfstandig werken door de weektaken. Het werkt door in de reguliere lessen. Ik kan nu bijvoorbeeld twee instructies achter elkaar geven en daarna gaan ze zelfstandig aan het werk. Er gaat nu veel minder tijd verloren. Ik kan daardoor vaak wat extra's doen. De kinderen ervaren dit ook. Daardoor werken ze harder.
2. Differentiatie. Met de verplichte taak differentieer ik met rekenen en spelling op twee of drie niveaus en dat is goed zo. In de keuzetaak zou ik nog wel iets meer kunnen differentiëren. Ik heb zelf veel geleerd over differentiëren en ik pas dat nu ook in de gewone lessen toe. Het is eigenlijk niet zo moeilijk als ik dacht. De zwakke leerlingen krijgen hun werk nu ook af, omdat ik soms een deel van de taak schrap. Daardoor werken ze harder. Hun werkhouding verbeterd. Het is echt <i>passend onderwijs</i> aan het worden.
3. De organisatie van de weektaak. De opbouw klopte. Het systeem van verplichte- en keuzetaken was snel duidelijk voor de leerlingen. De stappen die we hebben gemaakt van beperkt differentiëren naar de handelingsgerichte weektaak (RT-taak) waren haalbaar. De voorbereiding: In het begin ongeveer anderhalf uur per week op vrijdag. Het gaat steeds gemakkelijker, omdat ik steeds beter kan beoordelen wat geschikt is voor de weektaak.
4. Autonomie, relatie en competentie. De kinderen hebben het gevoel dat ze eigen baas zijn. Dat sluit aan bij hun leefwereld. Leerlingen met gedragsproblemen hebben soms problemen met de vrijheid. Ze moeten leren om zorgvuldig te werken en het niet af te raffelen. Daarin moet je ze coachen, maar dat lukt goed. Hun zelfvertrouwen groeit als ze merken dat ze door hard te werken tijd overhouden. Het beïnvloedt de relatie positief. De kinderen komen zelf met ideeën en die kan ik honoreren. Ze zijn sterk gemotiveerd. Ze vragen naar de weektaak. Ze mopperen als het tijd is om op te ruimen.

5. Effecten op de leerlingen. Op sterke leerlingen: Ze krijgen meer uitdaging op hun eigen niveau, zowel in de verplichte- als de keuzetaak. Ze hebben altijd iets te doen. Op zwakke leerlingen: Juist zij krijgen meer zelfvertrouwen. Hun werk komt af. Ze hebben meer succeservaringen. Op leerlingen met gedragsproblemen: Tijdens de verplichte taken werken ze hard, want ze hebben altijd zin in de keuzetaken. Ze moeten wel gecontroleerd en gecoacht worden. Toch vind ik dat er minder problemen zijn bij de weektaak. Juist deze kinderen hebben een enorme werklust. Eén leerling moet ik helpen met vooraf plannen.
6. Ontwikkeling. Ik zou tijd vrij willen maken voor reflectiegesprekken met de kinderen. Van feedback groeien ze. De kinderen kunnen nog groeien in het zelfstandig nakijken van hun werk. Praktisch gezien: Welke materialen zijn er allemaal op school? Een kieskast, meer zelf controlerend materiaal. Wikiwijs gebruiken. De weektaak invoeren in de hele school? Ja, maar je moet er niet te gemakkelijk over denken. Als je er mee begint, dan moet je er helemaal achter staan. Je moet er tijd in stoppen en je moet het volhouden. Dit model past goed bij ons onderwijs. Het is zeer gewenst dat de kinderen volgend jaar in groep 6 verder kunnen gaan met de weektaak.

Figuur 7. Opbrengsten volgens de leerkracht. In bijlage 6 staat het volledige interview.

Analyse

De leerlingen van groep 5 waren al gewend aan zelfstandig werken. Door het werken met de weektaak is de zelfstandigheid gegroeid. De leerkracht geeft aan dat ze zelf veel geleerd heeft over differentiëren en dat ze nu meer passend onderwijs realiseert.

De organisatie is haalbaar en in de loop van de tijd is het gemakkelijker geworden om geschikte taken uit te kiezen.

Door tegemoet te komen aan de autonomie, competentie en relatie is de motivatie en taakgerichtheid van de leerlingen gegroeid. Leerlingen hebben meer zelfvertrouwen. Er is gaat minder tijd verloren. Er is een afname van gedragsproblemen.

De leerkracht vindt het wenselijk dat haar groep volgend jaar door kan gaan met het werken met een weektaak. Het gebruikte model past goed bij de school.

Hoofdstuk 5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de literatuur en de bevindingen uit het onderzoek met elkaar vergeleken. Op basis hiervan worden de conclusies getrokken. Ook worden er aanbevelingen gedaan.

5.1 Conclusies

Subvraag 1.

Op welke wijze kan ik het werken met weektaken in voeren?

De weektaak is in stappen aangeboden (Förrer en Jansen, 2001). Het concept weektaak is bij de leerlingen geïntroduceerd en ze hebben geleerd om een taakkaart in te vullen (Förrer & Jansen, 2001). Eerst zijn de verplichte- en keuzetaken aangeboden. Later zijn er individuele taken aan de weektaak toegevoegd. Door individuele taken komt er een verbinding tot stand tussen de RT en het werken in de groep. De weektaak is eenmaal per dag aangeboden voor een periode van 30 tot 40 minuten (Pinkse, 2006). Door een vaste periode aan te bieden ontwikkelen de leerlingen tijdsbesef. De tijd was goed haalbaar voor de leerlingen. Er is geen instructie gegeven tijdens het werken met de weektaak (Förrer & Schouten, 2009). In de verplichte taken zit lesstof om in te oefenen, te automatiseren en pre-teaching voor lessen later in de week. In de keuzetaken zitten creatieve taken, verkeer en technieklessen. De computer wordt ingezet voor extra oefening.

Een goede organisatie is belangrijk (Heacox, 2010; Pinkse, 2006). De werkbladen/schriften liggen in genummerde bakjes die corresponderen met de taken op het taakformulier. Er is een nakijkbak waar de kinderen hun werk in deponeren dat klaar is. Dit functioneert goed. Dit komt mede door de uitstekende voorbereiding door leerkracht.

De leerlingen kiezen zelf in welke volgorde ze de taken maken (Förrer & Jansen, 2001). Hiervoor moeten ze leren plannen. Door middel van het inkleuren van het taakformulier wordt de volgorde bepaald. Er is gewerkt aan een bewustwordingsproces. Hoe kies je? Eerst het leukste? Eerst het gemakkelijkste of juist eerst de moeilijkste taak. In het begin kiezen vrijwel alle leerlingen voor leuk. In de loop van de zes weken worden er bewustere keuzes gemaakt.

De leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun taak (Förrer & Schouten, 2009). Het merendeel van de leerlingen gaat hier goed mee om. Het plannen en aftekenen van de verplichte taken levert geen problemen op. Het aftekenen van de keuzetaken laat nog te wensen over. Een leerling misbruikt de vrijheid om vaker aan een zelfde keuzetaak te willen werken. Er zijn ook leerlingen die opvielen door hun uitstekende manier van plannen, werken en aftekenen.

De leerlingen controleren hun taak zelf; de eindcontrole wordt door de leerkracht gedaan. Het nakijken kan doorgaans pas in de bovenbouw geleerd worden (Schouten & Förrer, 2009). Met een smiley – verdrietig, neutraal of lachend – tekenen de leerlingen hun taak af. Met de smiley konden ze hun waardering over hun werk geven. Deze eenvoudige vorm van zelfreflectie is niet te hoog gegrepen. De leerkracht stelt eisen aan het werk door zelf de eindcontrole te doen. Een reflectie vragen in geschreven vorm of vragen om een vooruitblik op de komende week is voor groep 5 te hoog gegrepen.

Conclusie subvraag 1

Op basis van literatuur en resultaten uit mijn onderzoek concludeer ik dat het werken met een weektaak in kleine stappen ingevoerd moet worden. Aspecten waaraan de leerkracht aan moet denken bij het invoeren van de weektaak: een goede organisatie, geen instructie geven, de taken goed afstemmen op de leerlingen, het moet haalbaar zijn. De leerkracht houdt de eindverantwoordelijkheid. Aspecten waarin de leerlingen zich moeten ontwikkelen: het besef van wat een taak is, zelfstandigheid, tijdsbesef, verantwoordelijkheid leren nemen.

Subvraag 2:

Wordt de taakgerichtheid vergroot als de leerlingen met weektaken werken?

In hoofdstuk 4 zijn de data van de tijdsteekproef taakgericht werken gepresenteerd. In de grafieken is te zien dat de taakgerichtheid hoger is tijdens het werken met de weektaak dan tijdens de reguliere lessen. Deze conclusie is niet zo hard als hij lijkt. Er is verschil tussen de inhoud en werkwijze van de reguliere lessen ten opzichte van de momenten waarop er met een weektaak gewerkt is. Wat opvalt is dat het taakgerichte gedrag tijdens de weektaak boven de 80 % ligt. Dit is hoog. De leerkracht doet in het afsluitende interview uitspraken die met taakgerichtheid te maken hebben:

- De leerlingen zijn sterk gemotiveerd:
Ze vragen naar de weektaak. Als ze bij de weektaak nog niet klaar zijn als het tijd is om te stoppen, dan wordt er gemopperd.
- De kinderen houden het langer vol, omdat ze weten waar ze aan moeten werken.
- De leerkracht kan tijdens de reguliere lessen twee instructies achter elkaar geven en daarna de verwerking. Hierdoor gaat er minder tijd verloren.
- De gedragsproblemen bij één leerling zijn verminderd. Deze leerling werkt snel en maakt veel taken.
- De leerlingen werken erg hard, want ze hebben zin in de keuzetaken.

Ook de leerlingen doen in de vragenlijst uitspraken over hun taakgerichte gedrag.

- Expliciete leertaken worden genoemd als gewenste taken.
- 62% geeft aan harder te werken met de weektaak dan in de reguliere les (38%)
- Bij de vraag of er ook in groep 6 met een weektaak gewerkt moet worden, zegt 83% van de kinderen dat de weektaak helpt om 'beter te leren', dat het leuk is en dat je er zelfstandiger van wordt.

Het tijdsbesef groeit als de leerlingen elke dag even lang met de weektaak werken. (Weeber, 1990) De leerlingen krijgen meer besef van tijd en leren inschatten hoeveel tijd er is voor verplichte- en keuzetaken. Ze werken hard door, omdat ze weten dat ze dan meer tijd hebben voor een uitdagende keuzetaak. In de reguliere lessen werken de leerlingen ook steeds taakgerichter. Er gaat minder tijd verloren.

Conclusie subvraag 2

Op basis van literatuur en resultaten uit mijn onderzoek concludeer ik dat de taakgerichtheid van leerlingen vergroot wordt als ze werken met weektaken. Deze grotere taakgerichtheid werkt door naar de reguliere lessen. Er gaat minder tijd verloren. Het inzetten van de weektaak heeft niet alleen een positieve invloed op de taakgerichtheid, maar ook op de zelfstandigheid en de motivatie van de leerlingen.

Subvraag 3.

Hoe kan ik door middel van differentiatie zo goed mogelijk aansluiten bij de verschillende behoeften van de leerlingen?

Differentiatie is het afstemmen op verschillen tussen leerlingen (Verbeeck, 2010; Bosker, 2005). Niet alle leerlingen hoeven dezelfde taken te maken in dezelfde tijd. Dit is het afstemmen op de behoeften van de leerlingen. Naarmate het onderzoek vordert wordt er meer gedifferentieerd. De leerkracht geeft aan dat ze heeft geleerd om meer en beter te differentiëren. Niet alleen tijdens de weektaak, maar ook tijdens de reguliere lessen. De leerkracht moet de verschillen tussen de leerlingen kennen en accepteren (Verbeeck, 2010). De leerkracht heeft een proces doorgemaakt om daadwerkelijk een verschil te maken tussen de leerlingen. In de loop van het onderzoek durfde ze de lesstof meer aan te passen aan de behoefte van de leerling. Het effect hier van was, dat de werkhouding van deze leerlingen verbeterde.

De minimumdoelen moeten door alle leerlingen behaald worden. Hiervoor hebben sommige leerlingen extra leertijd nodig. Er wordt bij voorkeur convergent gedifferentieerd (Clijsen, 2007; Förner, 2009). Met de weektaak is extra leertijd gegeven om lesstof van de basisvakken rekenen, spelling, taal en schrijven te herhalen, automatiseren en in te oefenen. Er is een koppeling gemaakt met de RT, waardoor zwakke leerlingen én extra instructie én extra leertijd hebben gekregen. Voor de sterke leerlingen is er een verdiepende taak. Er wordt gedifferentieerd naar inhoud en naar grootte van de taak (Clijsen, 2007). In de weektaak zijn rekenen en spelling op meerdere niveaus qua moeilijkheidsgraad aangeboden. De zwakke leerlingen hebben een iets kleinere, maar haalbare taak aangeboden gekregen. Bij het differentiëren wordt er rekening gehouden met verschillen in leerstijl (Kenter, 1999). Er is niet onderzocht wat de verschillende leerstijlen van de leerlingen zijn. Wel is er een grote variëteit in de taken geweest. De meeste leerlingen maken niet alle keuzetaken en kiezen datgene wat het best bij hen past.

Kinderen hebben verschillende leerstijlen op het gebied van plannen, probleem oplossen, denken, keuzes maken en reflecteren (Hoogeveen & Winkels, 2011). Door het werken met de weektaak is er aandacht voor verschillen in deze meta-cognitieve vaardigheden. Een knelpunt is het vinden van tijd voor reflectiegesprekken.

Om pedagogisch te kunnen differentiëren heeft de leerkracht een flink repertoire van didactische werkvormen nodig (Hoogeveen & Winkels, 2011). Het maken van de weektaak kost tijd. Vanuit de methode differentiëren heeft als voordeel dat er geen aparte werkbladen gemaakt hoeven te worden.

Een leerkracht dient zijn gedrag op de basisbehoeften relatie, competentie en autonomie van af te stemmen (Stevens, 1997). Door goed af te stemmen op de leerlingen verbetert de werkhouding en taakgerichtheid. Dit wordt vooral zichtbaar bij zwakke leerlingen en een leerling met probleemgedrag. Het probleemgedrag vermindert tijdens het onderzoek.

Conclusie subvraag 3

Op basis van literatuur en resultaten uit mijn onderzoek concludeer ik dat de weektaak een goed middel om tot differentiatie te komen. Het is belangrijk dat de leerkracht de verschillen tussen de leerlingen kent en accepteert. De taken die de leerlingen krijgen moeten goed afgestemd zijn op hun mogelijkheden. Door aan te sluiten bij de behoeften autonomie, competentie en zelfvertrouwen groeien de verantwoordelijkheid, motivatie, werkhouding en het zelfvertrouwen van leerlingen.

De onderzoeksvraag

Kan ik op de KBS in groep 5 met behulp van weektaken gedifferentieerd werken op een manier die aansluit bij de onderwijsbehoefte van zowel de zwakke- als de sterke leerlingen?

Op basis van literatuur en resultaten uit mijn onderzoek concludeer ik het volgende:

Uit het onderzoek blijkt een grote consistentie tussen wat in de literatuur beschreven staat over differentiatie, weektaken en onderwijsbehoeften en mijn observaties, de mening van de leerkracht van groep 5 en de mening van de geïnterviewde leerlingen.

Er is aangetoond dat het goed mogelijk is om in groep 5 van de KBS met een weektaak te werken, waarbij de lesstof gedifferentieerd aangeboden wordt.

Door te differentiëren wordt de lesstof afgestemd op de behoeften van de leerlingen. De zwakke leerlingen krijgen meer leertijd. De sterke leerlingen krijgen extra uitdaging. Door het werken met de weektaak kan het onderwijs passend gemaakt worden voor elke leerling.

Het werken met de weektaak leidt tot een grotere motivatie en taakgerichtheid van de leerlingen. De zelfstandigheid van de leerlingen is niet alleen voorwaarde voor het werken met de weektaak, maar groeit ook tijdens het werken met de weektaak. Dit is een mooie uitkomst, want op de KBS wordt soms aangenomen dat zelfstandig werken erg moeilijk is voor de leerlingen.

Een onverwacht neveneffect is de gunstige invloed van de weektaak op de sfeer in de klas. Het werken met de weektaak heeft tevens een positieve uitstraling op de reguliere lessen.

Door het werken met weektaken is er een verbinding gelegd tussen de RT en het onderwijs in de groep. Deze leerlingen kregen én extra instructie én extra leertijd.

5.2 Aanbevelingen

Dit werkstuk biedt een sjabloon voor het werken met een weektaak in de middenbouw. Het werken met weektaken kan op de hier beschreven wijze ingevoerd worden in de middenbouw van de KBS.

In de bovenbouw kan het werken met een weektaak verder uitgebreid worden. De kinderen kunnen meerdere perioden zelfstandig werken.

Een volgend onderzoek zou zich kunnen richten op het werken met weektaken in groep 3. Er kan aangesloten worden bij het ontwikkelingsgerichte werken van groep 1 en 2.

Het is interessant om verder onderzoek te doen naar het effect van het werken met weektaken op de sfeer in de groep en op het gedrag van leerlingen met gedragsproblemen gezien het gunstige effect op een leerling in dit onderzoek.

In deze groep 5 is er ingezoomd op de zwakke en gemiddelde leerlingen. Het werken met de weektaak geeft goede mogelijkheden om begaafde leerlingen te begeleiden.

Tijdens dit onderzoek is er veelal individueel gewerkt aan de weektaken. Het is interessant om na te gaan of en hoe coöperatieve werkvormen passen bij de weektaak.

Het invoeren van de weektaak in de hele school biedt mogelijkheden voor een nauwere samenwerken tussen de remedial teaching en de groep. Kinderen kunnen dan én extra instructie krijgen én extra leertijd.

Het doen van praktijkonderzoek kan bijdragen aan een verhoging van de onderwijskwaliteit van de school. Het zou structureel moeten gebeuren in het team.

Hoofdstuk 6 De evaluatie van het onderzoek

Met veel trots kijk ik terug op mijn onderzoek. Het doen van onderzoek gaf me veel energie en inspiratie. In dit hoofdstuk 6.1 beschrijf ik welke keuzes ik heb gemaakt en waarom ik dit deed. In 6.2 kijk ik naar mijn eigen ontwikkeling.

6.1 Het onderzoek

Onderwerpen voor mijn afstudeeronderzoek zijn er genoeg. Er zijn onderwerpen bij op microniveau (de RT), op mesoniveau (de klas) en op macroniveau (de school). Maar ik moet kiezen. Het werken met weektaken staat in het jaarplan van de school. Zou dat een geschikt onderwerp zijn? Maar wat is dan de relatie met mijn werk als remedial teacher? Een filmpje op 'leraar24' over het gebruik van weektaken op een Daltonschool inspireerde mij tot het nadenken over het onderwerp weektaken.

Draagvlak zoeken.

Na de eerste onderzoek bijeenkomst bij Fontys OSO noteer ik een voorlopige onderzoeksvraag: 'Een stappenplan maken voor de invoering van het werken met weektaken'. Ik bespreek dit onderwerp met de directeur. In eerste instantie wil hij liever dat ik me richt op het werken met een weektaak voor de begaafde leerlingen. Dat vind ik te beperkt en we komen tot overeenstemming om het werken met weektaken te gaan onderzoeken voor een hele groep.

De onderzoeksvraag.

De grootste worsteling van mijn onderzoek is het bepalen van de onderzoeksvraag en subvragen. Ik krijg hulp van mijn zoon (TU-student), mijn echtgenoot (informatieanalist), en mijn critical friends van Fontys. Er komen tientallen onderzoeksvragen op papier waar ik niet tevreden mee ben. Ik wil veel te veel. Feitelijk heb ik wel tien vragen die ik wil onderzoeken en beantwoorden. Ik moet filteren. Na lang denken, lezen en schrijven wordt het me duidelijk dat niet de weektaak het hoofdonderwerp moet zijn, maar de differentiatie in de klas. Ook wordt de relatie met de RT steeds duidelijker. Leerlingen hebben extra leertijd nodig, maar het is lastig voor de leerkrachten om die tijd te vinden. Hier zou het werken met een weektaak misschien een oplossing voor kunnen zijn. De definitieve onderzoeksvraag komt tot stand.

De literatuur.

Er is veel geschreven over differentiatie, over zelfstandigheid, over onderwijsbehoeften en over passend onderwijs. Ik vind het interessant om hier dieper te duiken en naar verbanden te zoeken. Mijn onderzoek dijt steeds verder uit. Opnieuw moet ik inperken. De onderzoeksvragen moeten leidend zijn.

Het kiezen van een onderzoeksgroep.

In de teamvergadering houd ik een korte presentatie over weektaken en daar laat ik het filmpje 'Werken met weektaken' van leraar24 zien (leraar24.nl). Acht collega's hebben interesse in het onderzoek. Ik kan van start. Ik bestudeer de boeken van Harinck (2009) en Kallenberg (2007). Ik oriënteer me op scripties op de HBO-kennisbank om te zien wat er allemaal van me verwacht wordt. Nog voor ik mijn onderzoeksvraag helder echt helder heb, plan ik drie interviews met collega's op verschillende scholen om te horen 'wat werkt' bij het werken met weektaken. Van mijn studiebegeleider krijg ik het advies om het onderzoek te beperken tot één groep, en dit advies volg ik op.

Het onderzoek.

Vanuit de interviews, de literatuur, de visie van de school en het gesprek met mijn collega uit groep 5 ontwerp ik een weektaakformulier. Het onderzoek wordt gepland van 6 februari t/m 24 maart. De kinderen worden gevraagd om mee te doen aan een onderzoek. Dit vinden ze heel stoer. De ouders worden geïnformeerd middels de weekbrief. Elke vrijdag maak ik de planning samen met mijn collega. Inhoudelijk weet zij wat de groep nodig heeft. Ik heb veel ideeën voor het maken van aantrekkelijke keuzetaken. Elke maandag introduceer ik de nieuwe weektaak. Het is een goede stap om dit zelf te doen. Door één keer per week zelf in de klas te zijn tijdens de weektaak kan ik goede voeling houden met het proces van invoeren. Ook verricht ik de taakgerichte observaties op deze dag. Probleempjes kan ik direct bespreekbaar maken. Het werken met de weektaak geeft iedereen energie: de leerkracht, de leerlingen en mijzelf. Het bedenken van de nieuwe weektaak is een creatief proces. Het lukt steeds weer om een aantrekkelijke en inhoudelijk goede weektaak samen te stellen. Het kost in het begin veel tijd, maar na een paar weken wordt het steeds gemakkelijker om de nieuwe taken samen te stellen die goed aansluiten bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen. De gesprekken met de leerlingen waren belangrijk voor me. Ze kunnen zó goed meedenken.

De verwerking.

Het op papier krijgen van het onderzoek is een grote klus. Ik vind het lastig om deze taak te combineren met het werk voor de modules beleid en rekenen. De planning die ik aan het begin van het jaar gemaakt heb, heb ik goed gevolgd. Zie bijlage 7. Tijdens het schrijven van het onderzoek kom ik er achter dat ik af en toe te weinig aantekeningen gemaakt heb. Tot december heb ik dat trouw gedaan, daarna is het wat versloft. Dat is jammer. Daardoor zijn sommige details verloren gegaan. In het eindstadium heb ik mijn collega uit groep 5 gevraagd of ze mijn werkstuk als critical friend grondig door wil lezen en scannen op onduidelijkheden of onwaarheden. De vragenlijst voor groep 5 heb ik van te voren niet aan mijn critical friends voorgelegd. Enkele vragen bleken te moeilijk te zijn. De antwoorden op deze vragen waren niet bruikbaar. Als ik de vragenlijst vooraf aan mijn critical friends had voorgelegd, hadden ze me hier misschien op gewezen.

6.2 Reflectie vanuit de driehoek praktijk, theorie, persoon

Kallenberg (2007) zegt dat het doen van onderzoek essentieel is voor je eigen professionele ontwikkeling en voor de school. Het doen van onderzoek is een nieuwe stap geweest in mijn ontwikkeling. Ik heb geleerd dat het formuleren van een goede onderzoeksvraag belangrijk is. In het begin van het proces vond ik de nadruk op het formuleren van de onderzoek- en subvragen maar lastig. Gaandeweg het hele proces ontdekte ik hoe belangrijk het is om te starten vanuit goede vragen. Zonder goede onderzoeksvragen gaat het onderzoek immers alle kanten op. Dat gebeurde dan ook bij het bestuderen van de theorie. Veel is interessant, maar niet alles is nuttig bij het beantwoorden van de vragen.

Door onderzoek kan het onderwijs op school daadwerkelijk verbeteren. Ik heb direct aan het begin van het onderzoek gesprekken gevoerd met de directie en ik heb een presentatie gegeven in het team. Ik wilde weten of een onderzoek naar weektaken draagvlak had ik het team. Ik ben blij dat ik op school de ruimte heb gekregen om dit onderzoek te doen. In het doen van actieonderzoek is de samenwerking met een collega een essentieel leerpunt voor me geweest. Actieonderzoek vraagt om gezamenlijk leren, om gebruik van relevante literatuur en op verbetering van praktijkkennis door dialoog. Het gaat om reflectie op praktisch handelen (Verbiest, 2004). Ik heb het onderzoek gedaan in de dialoog met mijn collega. Samen waren we gedreven om het beste uit de kinderen te halen. Dat is de drijfveer voor het onderzoek geweest. In de praktijk worden op school vernieuwingen vaak voorgesteld of ingevoerd

zonder onderzoek te doen naar de effecten. Door dit onderzoek heb ik geleerd hoe belangrijk het is om literatuur te bestuderen, gegevens vast te leggen, te analyseren en conclusies te trekken. Ik heb dit geleerd op deze opleiding, maar ik hoop dat ik dit in de toekomst nog vaker zal doen.

Volgens een leerstijltest van Kolb aan het begin van deze opleiding ben ik een convergeerder. Ik werk graag vanuit een theoretisch kader en daarna kan ik mijn ideeën snel in de theorie handen en voeten geven. Tijdens het schrijven van deze reflectie heb ik de leerstijltest van Kolb nogmaals ingevuld. De leerstijlen divergeren en assimileren zijn sterker geworden ten koste van het convergeren. Het assimileren is een leerstijl waar je gebaat bent bij het krijgen van ruimte om eigen ideeën te ontwerpen en plannen op te stellen. (Fontys reader RT01, 2010-2012) In een probleemsituatie kan ik op basis van theorie de problemen benoemen en er oplossingen voor vinden. Ik ben meer gaan accommoderen, dat wil zeggen dat ik leer van de concrete ervaringen die ik opdoe in een praktijksituatie. Dit is wat ik in het onderzoek gedaan heb. Dat ik daarbij meer impulsief te werk zou gaan, herken ik niet. De verbinding leggen tussen theorie en praktijk vind ik nog steeds even belangrijk. Van een meer uitgesproken convergeerder ben ik nu iemand die vanuit verschillende kanten kan kijken naar problemen om daar mee aan de slag te gaan. Ik ben trots op dit onderzoek, omdat ik in groep 5 gekomen ben tot een vorm van differentiatie die het onderwijs passend maakt voor alle leerlingen.

Competenties.

Door het doen van onderzoek heb ik aantal competenties verder kunnen ontwikkelen.

De interpersoonlijke competentie. Onderwijs maak je samen met de leerlingen. Door de reflectiegesprekken heb ik (weer) ervaren dat de leerlingen mee kunnen denken over hun eigen leerproces. Als leerkracht kan ik feedback geven aan de leerling, maar de leerling kan ook feedback aan mij geven.

Orthopedagogisch competent. Het ontwerpen van een krachtige leeromgeving en het goed afstemmen op de leerlingen doet er werkelijk toe. Goed afstemmen is voor mij een belangrijke waarde. Met de weektaak heb ik een krachtig instrument in handen gekregen om dit te doen.

Competent in samenwerking met collega's. Tijd is vaak een struikelblok om inhoudelijk met elkaar te spreken. Ik ben soms wel terughoudend in het delen van kennis en ervaring, maar in dit onderzoek heb ik ervaren dat je veel energie krijgt van het uitwisselen van ideeën. Samen kan je zoveel meer bereiken.

Competent in reflectie en ontwikkeling. Reflecteren op je eigen gedrag heeft deze hele opleiding centraal gestaan. Ik heb een reflecterende houding. Ik kan kritisch naar mezelf kijken, maar nog steeds vind ik het moeilijk om reflecties op papier te krijgen. Door deze opleiding ben ik veelzijdiger geworden. Ik heb ontdekt dat ik meer interesse krijg in de grote lijnen van schoolontwikkeling. Het boeit me om na te denken over beleidsthema's als passend- en opbrengstgericht onderwijs. Dat is een nieuw stuk ontwikkeling.

Ik sluit mijn onderzoek af met het motto van Kaufman (2011) uit het oplossingsgerichte werken:

Als iets niet werkt, leer ervan en doe iets anders.

Als iets wel (of beter) werkt, doe er meer van.

Als iets blijkt te werken, leer het (van/aan) iemand anders.

Literatuurlijst

- Boerman, R. (2008) *Ethische uitgangspunten voor praktijkonderzoek*. Fontys reader RT05, Tilburg.
- Bouman, A., Jespers, H., Kerstens, P., Laros, P. en Riezebos, A. (2009) *Reader RT05 Leer- en Onderzoekslijn*, Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg, Tilburg.
- Bouman, A., Deckers, T. & Diemel, K (2008) *Reader RT01, introductiemodule*. Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg, Tilburg.
- Caufman, C. & Van Dijk, D. (2009) *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Boom Lemma Uitgevers.
- Clijsen, A. (2007) *Handreiking 1-Zorgroute voor leerkrachten en intern begeleiders in het primair onderwijs*. WSNS plus en KPC Groep.
- De Lange R., Schuman, H. & Montessori N.M. (2011) *Praktijkonderzoek voor reflectieve professionals*. Garant. Antwerpen-Apeldoorn.
- Dijkstra, R. & Meer, N. van de (2000) *Adaptief onderwijs in een lerende school*. Utrecht, APS.
- Dijkstra, R. (1999) *Erbij horen en meetellen*. APS, Utrecht.
- Dijkstra, R. (2000) *Laat dat aan mij over*. APS, Utrecht.
- Dijkstra, R. (2000) *Ieder op zijn eigen wijs*. APS, Utrecht.
- Förrer, M & Janssen, A. (2001) *Verder met klassenmanagement*. CPS, Amersfoort.
- Förrer, M. & Schouten, E. (2009) *Klassenmanagement in de basisschool*. Fundament voor effectief onderwijs. CPS, Amersfoort.
- Harinck, F. (2009) *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen-Apeldoorn n. Garant.
- Heacox, D. (2010) *Differentiatie in de klas*. Kwintessens Uitgevers, Amersfoort.
- Hoogeveen, P. en Winkels, J. (2011) *Het didactisch werkvormenboek*. Van Gorcum, Assen.
- Hooiveld, J. (2001) *Differentiëren en groepsplan. Beter omgaan met verschillen*. Samson. Alphen aan de Rijn.
- Hooiveld, J. (2008) *Differentiëren in het onderwijs*. JSW jrg 93, nr 4 december 2008
- Kenter, B. (1999) *Beter omgaan met verschillen*. Samson, Alphen aan de Rijn.
- Kallenberg, T., Koster, B., Onstenk, J. & Scheepsmma, W. (2007) *Ontwikkeling door onderzoek*. ThiemeMeulenhoff, Utrecht/Zutphen.
- Marzano, R.J. et al (2009) *Wat werkt: pedagogisch handelen en klassenmanagement. Evidence bases strategieën voor iedere leraar*. Vlissingen, Bazalt.
- Marzano, R.J. (2007) *What works at school? Research in action*. ASCD, Alexandria. Vertaling Bogaarts, M en Kopmels, D. Bazalt 2007.

Pameijer, N., van Beukering, T., Schulpen, Y. & Van de Veire, H. (2004) *Handelingsgericht werken op school*, Acco, Leuven/Voorburg.

Pinkse, F. (2006) *Werken in hoeken*. Delubas, Educatieve Uitgeverij, Drunen.

Ponte, P. (2006) *Onderwijs van eigen makelij: Procesboek actieonderzoek in scholen en opleidingen*. Baarn: Nelissen.

Stevens, L.M. (1997). *Overdenken en doen*. Den Haag: Procesmanagement Primair Onderwijs.

Veenman, S., Lam., P, Roelofs, E. & Nijssen, E. (1999) *Effectieve instructie en doelmatig klassenmanagement*. Amsterdam/Lisse: Swets & Zeitlinger.

Verbeeck, K. (2010) *Het kwartje valt. Doelgericht rekenen in anders georganiseerd onderwijs*. KPC 's Hertogenbosch.

Vogelaar, P. (2011) *Koersplan Koningin Beatrixschool*. Den Haag.

Wolf, K. van der (2011) *Leg de lat hoog*. JSW 4 december 2011.

Weeber, F. (1990) *Dag- en weektaken*. De Ruiter, Gorichem.

Internetbronnen.

Bosker, R. J. (2005) *De grenzen van gedifferentieerd onderwijs*. Verkregen om 24 november 2011 van <http://redes.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/2005/r.j.bosker/bosker.pdf>

Dijkstra, R. *Krachtig leren, adaptief onderwijs*. Verkregen op 17 januari 2011 van <http://www.onderwijsmaakjesamen.nl/thema/leren/krachtig-leren-adaptief-onderwijs/?output=pdf>

Goes, M. (2007) *Coachen van kinderen*. Verkregen op 12 december 2011. http://www.teamonderwijs.nl/download/content/Reflectiegesprekken_met_kinderen.pdf

Leraar24. *Werken met weektaken op Daltonschool De Dukdalf*. Verkregen op 15 september 2011. <http://www.leraar24.nl/video/1389>

Vernooij, K. (2009) *Omgaan met verschillen*. Verkregen op 6 december 2011. <http://www.onderwijsmaakjesamen.nl/actueel/omgaan-met-verschillen-nader-bekeken-wat-werkt/>

Bijlage 1 De interviews

Het interview met N. is letterlijk uitgeschreven.

Oranje is N. Koningin Beatrixschool groep 8.

Blauw is P. Daltonschool groep 8.

Groen is M. Katholieke basisschool met vergelijkbare populatie als de KBS, groep 5.

Nella: Mijn groep was erg onzelfstandig aan het begin van het schooljaar. Ze konden de vrijheid niet aan. Afhankelijk van leerkracht. Bang om fouten te maken. Alles moest aangeleerd worden. Omslag: zelf mogen kiezen was heel interessant en motiverend. Werken met time-timer. Het zelfstandig werken gaat als volgt: de kinderen lezen hun taken zelf, evt. nog een keer; bij een rood stoplicht wordt de vraag even over geslagen; bij een oranje of groen stoplicht mag er overlegd worden. De vragen worden beantwoord als de ronde gelopen wordt.

Vanaf groep 1 zijn de kinderen al gewend aan het Daltonsysteem.

Ellen: Wat bedoel je met Daltonsysteem?

Paul: In groep 3 werken we nog redelijk klassikaal, omdat we met VLL werken. Dat is een vast stramien. In groep 4 wordt de weektaak aangeboden. Halverwege groep 4 wordt er naar toe gewerkt om de kinderen hun weektaak zelf in te laten plannen, maar dat is nog heel erg gestructureerd. De kinderen leren dan als ik het kleurtje van maandag neem, dan hoef ik alleen het bovenste vakje te kleuren. En dan voor elke dag een ander kleurtje en als ik dat dan bij houd dan heb ik aan het eind van de week mijn weektaak af.

In groep 5 gaan we een stapje verder. Kinderen gaan dan in hun werk kijken hoeveel werk ze kunnen plannen op een bepaald moment. Ze gaan dan kijken hoe groot een taak is. Is het een korte of een wat langere les en moet ik dan misschien een halve les plannen of 2 lessen plannen.

In groep 6 gaat het nog een stapje verder. Dan wordt er ook verwacht dat ze hun verrijkingswerk inplannen. Dan gaan ze het tutor leren inplannen. Ze moeten dan op hun weektaak aangeven wie hun tutor is en op welke momenten ze gaan tutoeren. Ze hebben een huishoudelijke taak, die moeten ze inplannen op de weektaak. En bij het evalueren in groep 6 moeten ze een smiley inkleuren. De smiley is lachend, neutraal of verdrietig. De leerkracht kan dan de weektaak mondeling met het kind evalueren aan de hand van de weektaak. Eind groep 6 komt daar een woordbeoordeling bij. (Paul toont een beoordelingsformulier). De leerkracht bespreekt het proces van het werken met de leerling aan de hand van dit formulier.

In groep 7 is het de bedoeling dat de kinderen hun eigen leerdoel gaan formuleren. Waar wil ik deze week aan gaan werken. Het doel vloeit voort uit de evaluatie van de week ervoor. Per dag kunnen ze gaan kiezen wat ze gaan evalueren. Op het formulier staan: zelfstandig werken, verantwoordelijkheid, samenwerken, zelfstandig/verantwoordelijk/samen-werken en het doel van de week. Dit doel wordt aan het eind van de week geëvalueerd. Ze kijken dan of hun doel bereikt is.

Helen:

Nog even over zelfstandig werken. Ik denk dan ook aan alle afspraken die daarvoor nodig zijn. De afspraken zowel met leerkrachten als de leerlingen. Bijvoorbeeld over het zelfstandig pakken van materialen of afspraken over het wel of niet op de gang mogen werken. Er zijn basisafspraken nodig zoals zorg dat je potlood geslepen is, dat er een vulling in je pen zit, dat je je boek bij je hebt dat je nodig hebt. Ik vond eigenlijk dat er bij ons voorheen te weinig

aandacht aan besteed werd in een soort leerlijn door de school heen. Dat daar een goede opbouw in zit.

De voorwaarde zelfstandig werken is erg belangrijk als je met weektaken gaat werken.

Paul: Herkent de stappen in het zelfstandig werken (Förrer) ook bij hem op school. Er wordt ook een stoplicht gebruikt. Als dat op rood staat, kunnen de kinderen hun vraagtekenkaart op tafel zetten. Dan weet de leerkracht deze leerling heeft een vraag. Het kind moet dan zelf gaan bedenken ik kan niet met dit onderwerp verder. Ik pak wat anders en ik ga daarmee verder en op het moment dat de leerkracht tijd heeft, word ik geholpen.

Allen: we beamen allen dat het zelfstandig werken erg belangrijk is.

Bouwen jullie het werken met weektaken op vanaf groep 1? Is er een doorgaande lijn met zelfstandig werken?

Nee, het gebeurt eigenlijk wel in alle groepen, maar er is geen duidelijke doorgaande lijn. In de groepen 5 zitten we wel redelijk op één lijn.

Een andere vraag: Jullie hebben ongeveer een gelijke populatie als bij ons op school. Kunnen de kinderen het zelfstandig werken aan? Zijn ze zo zelfstandig, dat jij als leerkracht met een groepje aan de instructietafel kan zitten terwijl de rest zelfstandig werkt?

Met rekenen gaat dat zeker. Dat gaat heel erg goed. Kinderen zijn er aan gewend. Ik geef eerst klassikale instructie. Daar doet gewoon de A, B en C groep aan mee. Daarna kijken we in het werkboek en kunnen kinderen zelf zeggen of ze denken dat ze de instructie nog nodig hebben. Dan gaat het om kinderen van de A en de B groep. Als ze denken dat ze het snappen, dan gaan ze aan het werk. Als dan later blijkt dat ze het niet snappen omdat er heel veel fouten in zitten, dan komen ze bij de verlengde instructie bij de kinderen die in de C groep zitten.

We werken dan met een kleurenklok. 10 minuten werken de A en de B groep dan zelfstandig. Er wordt dan niet met elkaar gekletst. Zodra ik het controle rondje had gemaakt, ging ik bij de C groep aan de instructietafel zitten. Als kinderen van de A en de B groep dan iets niet weten, dan moeten ze dat overslaan. Na 10 minuten loop ik een tweede ronde en dan kunnen ze vragen. Als ze hun werkboek klaar hebben, starten ze met de extra opgave (ander boek). De C groep maakt opgave 1; de B groep opgave 1 en 2; de C groep maakt opgave 1, 2 en 3. (differentiatie). In die taken zitten dan wel eens dingen die kinderen niet begrijpen. Dan mogen ze elkaar zachtjes helpen.

Wel komt het voor dat de C groep zo groot is, dat het teveel kinderen zijn om aan de instructietafel te zitten. Dat valt mij wel mee – misschien heb ik geluk gehad – dit jaar heb ik 4 of hooguit 5 kinderen die aan de instructietafel zitten.

Vorig jaar had ik ook wel eens 8 a 9 kinderen die extra instructie nodig hadden en dan was het heel hard werken. Of als ik samen werkte met mijn duo, dan nam ik de C kinderen mee naar een andere ruimte. Dat was wel heel fijn. (RT door de eigen leerkracht, buiten de klas).

Hoe ga je om met kinderen die niet zelfstandig kunnen werken?

Aan een maatje koppelen.

Individuele hulp bij het invullen van de weektaak. Haalbare taak geven. Individuele timer geven. Terug van een weektaak naar een dagtaak.

Ja, die zijn er. Die worden wat meer begeleidt met hun weektaak. Op donderdag wat ik al zei, wordt er ingepland. Op het moment dat je er achter komt, die zijn niet zelfstandig genoeg om het te kunnen doen dan koppelen wij er -dat is heel erg Dalton- een maatje aan en dan gaan ze samen met dat maatje inplannen. Zo koppel je dan een sterke leerling, qua zelfstandigheid en

planning, aan die leerling. En ook maken wij als kinderen niet zelfstandig genoeg zijn om hun tijd te bewaken en in te plannen een globaal tijdspad, zo lang mag je erover doen. Daarnaast hebben we ook in iedere klas een dagritme hangen zodat ze ook kunnen zien dan gaan we dit doen, dan is er instructie daarvan. Zodat ze daar ook een stukje houvast aan hebben. En kinderen die het echt niet aan kunnen, die gaan werken met een dagtaak.

Kijken de kinderen hun werk zelf na?

Niet voor alle vakken. Spelling bijvoorbeeld niet. De kinderen halen de fouten er niet uit. Niet alle kinderen vinden het prettig. Vaak kijken we gezamenlijk na. Nakijken vraagt veel verantwoordelijkheid. Ze krijgen te weinig feedback.

Leren jullie kinderen om hun werk zelf na te kijken? Of blijf je dat zelf doen?

Als ze klaar zijn met bijvoorbeeld de leerkrachtvrije les, dan gaat het in de nakijkbak en dan wordt het door ons nagekeken.

De groep 5 die ik nu heb, is nog niet zo ver. Maar vorig jaar dan maakten we kopietjes van de antwoorden en na de tweede ronde mochten kinderen zelf hun werk nakijken. Na het nakijken moesten ze dan laten zien hoeveel fouten ze hadden, dan moesten ze de fouten corrigeren en weer terug komen om te laten zien wat ze gecorrigeerd hadden en daarna gingen ze een vervolgp opdracht doen. Van de vervolgp opdrachten lagen er ook weer kopietjes met antwoorden en dan mocht het weer zelf gecorrigeerd worden.

Lukt dat dan goed als je zelf aan de instructietafel bezig bent?

Dat is wel veel soms. Je bent dan bezig, en dan komen ook nog kinderen dingen laten zien. Met een kleine groep aan de instructietafel lukt het wel. Vorig jaar was er een kind die je overal mee moest helpen en dan moet je ook dit kind wel eens loslaten en zeggen 'nu moet jij het even zelf proberen, want er zijn nog 17 kinderen in de klas die ik moet helpen'. Ik heb het ook wel eens opgelost, door dan een hele goede rekenaar naast dit kind te zetten. (maatje) Dat werkt wel.

Evalueer je de weektaak met de kinderen?

Nee.

Als kinderen het niet af hebben aan het eind van de week? Of is het vrijblijvend?

Nou, ik vind het af en toe té vrijblijvend.

Vorig jaar in groep 4 moesten dingen aan het eind van de week écht af zijn. Anders moesten ze het op vrijdag na school afmaken of ging het als huiswerk mee naar huis. Dat vond ik zelf beter.

Vraag 2. Is het werken met weektaken voor jou een goed middel om te differentiëren in je groep? Hoe werkt dat dan?

Nella: In het begin kwamen kinderen niet verder dan de verplichte taken. Ze waren erg passief. De extra taken maak ik uitdagend. Nu gaan de kinderen sneller werken om daar aan toe te komen. Ik differentieer (dit jaar) nog niet heel veel. De kinderen maken dezelfde taken, maar ze mogen zelf de volgorde bepalen.

Vorig jaar waren er vijf verschillende plannen. Het sloot goed aan bij de groepsplannen. Er was een basisgroep en een groep met pluswerk. Eén jongen had een eigen programma.

Ellen: Je werkt met subgroepen binnen de groep. Wat bedoel je daar precies mee?

Paul: We hebben drie niveaugroepen. Dat is te zien aan de sterren op de weektaak. Kinderen met één ster hebben binnen de weektaak een apart programma. Kinderen met 2 sterren volgen het gewone programma. Kinderen met 3 sterren hebben extra verrijking. De kinderen met 3 sterren hebben een extra los blad met de variatie van taal, rekenen, spelling, w.o. Op dat losse blad staan de hoofdvakken aangegeven en zij plannen dan zelf voor een periode van 6 weken hun extra werk in.

Ellen: En werken die kinderen ook alle normale stof door?

Ja, dat is wel de bedoeling.

Ellen Het is dus niet zo dat sterke leerlingen een deel van de basisstof over mogen slaan?

Paul: Nee, in principe maakt iedereen alle basisstof., omdat we willen voorkomen dat er hiaten ontstaan. We hebben wel eens gemerkt dat met de routeboekjes van rekenen - het compacten - dan merkten we toch dat er hiaten ontstonden. Bijvoorbeeld met een stukje automatiseren of het stukje cijferen. Als ze dat dan een tijdje niet oefenen, dan zakt het toch weg.

Ellen: hoe zit het dan met begaafde kinderen?

Paul: Daar hebben we ook wat voor. Dat zijn de talent kinderen. Dat zijn niet per definitie de kinderen met 3 sterren. De talent kinderen krijgen op maandagochtend van half 9 tot 11 buiten de groep les. Ze krijgen dan frans, wiskunde, techniek. Ze leren er presenteren. Van die kinderen wordt wel verwacht, dat ondanks dat ze op maandagochtend uit de klas zijn, dat ze wel hun weektaak af krijgen en dat krijgen ze ook af, want ze kunnen het cognitief en qua tempo heel goed aan.

Ellen: over differentiatie: Is dat convergent, dat je de hele groep bij elkaar houdt, of is het divergent en mogen kinderen die meer aankunnen toch ook in een sneller tempo door de stof gaan?

Paul: nee, het is convergent.

Helen: In de beginperiode, toen de school nog klein was, waren we daar wel heel veel mee bezig. Alle kinderen mochten hun eigen stappen nemen en in hun eigen tempo werken. Maar voor de leerkrachten was het niet te doen. Je had je basisgroep, je snelle groep en je langzame groep en dan had je nog wel vier of vijf individuele lijnen in een combinatieklas. Dan heb je nergens meer tijd voor. Dan kan je ook de zwakke kinderen niet meer extra begeleiden. Je hebt dan geen instructietijd meer en geen controletijd.

Ellen: Je hebt dan zoveel subgroepen ..

Paul: Ja, dat merk ik nu al. Ik heb drie niveaugroepen. Ik doe eerst de gewone instructie, daarna de verlengde instructie met begeleidde inoefening. Vervolgens kinderen die aangeven, ik wil nog extra instructie van dit of dat, die pak ik daarna. Daarnaast heb ik ook nog kinderen die wel een eigen leerlijn hebben omdat ze het cognitief echt niet meer bij konden benen en ik heb een leerling met dyscalculie. Daar kan je heel veel van verwachten, maar die kan het op een gegeven moment niet meer.

Je werkt met een A, B en C groep?

De C groep is de enige groep die remediërend doet en dan krijgen ze de basisstof wel af.

De B en de A groep zijn de groepjes die aan verrijking doen. Zowel uitvallers als opvallers de kans krijgen om hun eigen route te volgen. Kinderen die uitvallen hebben de tijd om de remediëring te doen, dus extra te oefenen met de sommen die in de basisstof zitten maar op een makkelijke manier. En de kinderen die goed zijn hebben ook tijd om met stof bezig te zijn die meer uitdagend is. Er zijn kinderen die zijn zo klaar met de basisstof.

En mogen kinderen die heel slim gaan dan steeds doorgaan (divergent differentiëren) of houd je de hele groep bij elkaar? (convergent)

Nee, wij houden de groep bij elkaar. Dat vind ik wel jammer, want er zitten in deze groep 5 een aantal hele goede rekenaars. De middenmoot houdt zowel de zwakke als de sterke rekenaars op hun plaats. Ik vind dat wel jammer, maar ik zou niet weten hoe het anders moet. Iemand van het HCO heb ik wel eens horen zeggen: Geef kinderen maar veel van hetzelfde, daar groeien ze van. Dan ging over taal, maar ik kan me voorstellen dat dit met rekenen net zo handig is. De boodschap is: zorg gewoon dat je veel werk hebt voor de snelle kinderen. En dat vind ik wel een uitdaging. We hebben dat ook wel op school. In het magazijn liggen bijvoorbeeld hele stapels met lessen over de klok. We hebben heel veel materiaal. Dat is belangrijk.

Vraag 3. Hoe organiseer jij het werken met weektaken?

Ik heb verschillende modellen gebruikt. Een weektaakformulier (zie bijlage); de taken op het bord; een blanco weektaak formulier dat de leerlingen samen met de leerkracht per week invullen.

In het begin kostte dat veel tijd. Nu ongeveer 10 minuten tijd. Het formulier kan ingevuld worden met de kleur van de dag of met ma, di wo etc. Ik houd goed de vinger aan de pols wat betreft haalbaarheid.

Instructie: gewoon op de vaste tijden voor rekenen, taal etc. Na de instructie werken ze aan hun weektaak. Voor sommige vakken zijn er vaste dagen zoals geschiedenis op donderdag. Dat weten ze. Ze hebben de les dan al gelezen, dat spaart tijd.

Tijdens het werken met de weektaken ga ik aan de instructietafel zitten om instructie te geven aan kleine groepjes of individuele leerlingen.

Per dag besteden we een half uur of drie kwartier aan zelfstandig werken, verdeeld over 2 momenten per dag.

Ik mis nog extra computers.

Dat staat bij zelfstandig werken: De Daltonopbouw.

Gebruik je een formulier waar de weektaak opstaat?

Nee, het komt op het bord te staan. Dan staat er rekenen: dat. Taal: woordspoor, dat is een spellingprogramma, daar zit ook nog een woordenschat programma bij en dan veel dingen van w.o. Ze houden niet zelf een formuliertje (registratie) bij waarop staat dit heb ik gedaan en dat? Nee, het staat op het bord.

We werken met leervragen, die de kinderen samen met de leerkracht opstellen. In twee – of drietallen kunnen ze leervragen uitkiezen en daar gaan ze aan werken.

Hoe doe je dat dan met instructie? Je zegt ze hebben eerst taal en dan rekenen. Geef je dan eerst instructie en werken ze dan daarna aan de weektaak? Of ...

Nee, de instructie gebeurt eerst op de tijd dat er aan rekenen gewerkt wordt en daarna als de instructie geweest is en er valt een kwartier open voor de snelle werkers dan pakken die hun weektaak. En voor de minder snelle werkers hebben we elke week ook een half uur dat ze aan hun weektaak kunnen gaan werken.

Daar ben ik nieuwsgierig naar. Hoe je dat doet met die zwakke kinderen. Komen die aan hun weektaak toe?

Nee, niet altijd. Als je de tijd neemt, de kwartiertjes dat ze mogen werken aan hun weektaak als de basisstof klaar is, dan niet. Maar ik heb elke week een half uur of soms ook twee keer een half uur: dan werk je aan je weektaak en dat is dan voor iedereen.

En gaan ze dan binnen de rekentijd allemaal rekenen of mogen ze ook de keus maken om aan een ander vak te werken?

We geven dat aan in een top 5. Als je je rekentaak nog niet af hebt, dan ga je eerst aan je rekentaak werken. Wie het wel af heeft, kan aan iets anders gaan werken. Woordspoor of w.o. Vaak zijn het ook creatieve opdrachten waar ze aan mogen werken.

Keuzetaken?

Ja, zo kun je het noemen. Maar niet altijd is het vrije keus. Het rekenwerk MOET af. En woordspoor MOET af. En ook nog een woordenschattaak.

En soms zeg ik wel: 'Je kunt kiezen wat je wilt'.

En heb je dan een vaste tijd per dag? Of is het meer zoals het uitkomt, zoals je zei, een kwartiertje per dag? Op sommige dagen gaan kinderen aan hun weektaak werken als hun werk klaar is. Op woensdag is het een aparte tijd en soms op vrijdag waarop alle kinderen aan hun weektaak kunnen werken. Vorig jaar in groep 4 gingen alle kinderen het eerste half uur van de dag aan hun weektaak werken. Dat doen sommige andere collega's ook en dat is leuk. Dat werkte echt heel goed. Kinderen kwamen binnen en dan gingen ze meteen werken aan je weektaak. Ze pakten hun mapje uit de kast en gingen meteen aan de slag. Dat was leuk, want er zaten dan heel veel rekenspelletjes in zoals loco en pico piccolo en heel veel van dat soort zelf te corrigeren klusjes en dan hadden alle kinderen een boekje waarin ze af konden tekenen welke bladen van bijvoorbeeld piccolo ze gedaan hadden. Bij kinderen die eenzijdig kozen, werd gestimuleerd dat ze ook eens een ander spel gingen doen.

Jullie hebben veel zelfcorrigerend materiaal? Ja, in groep 4 hadden we dat wel.

Hoeveel tijd besteed je nu aan de weektaken? Per dag is het de tijd dat de kinderen klaar zijn met hun gewone werk. En twee keer per week staat het op het voor een half uur op het rooster. Dat is dan vooral omdat dan alle kinderen aan hun weektaak kunnen werken en niet alleen de 'snelle Jelles'.

Nu is het me duidelijk. Je hebt je dagritme. Kinderen die klaar zijn kunnen een extra taak doen die op het bord staat. Of iets afmaken, of iets voor de RT.

Ja, of een opdracht zoals woordspoor. Of iets creatiefs. Of schrijfbladen. Het kan van alles zijn. Het gaat dan niet met instructie, maar gewoon zelfstandig.

Wat staat er op een weektaak? Hoe geef je instructie?

Taal, rekenen, ontdektafel, denkspellen (plusgroep) Soms een w.o. taak. Gebruik meervoudige intelligentie. Soms is een keuzetaak verplicht. Geen spelletjes, maar goede, zinvolle keuzetaken. Soms leent een les zich niet voor zelfstandig werken. Die staat dan niet op de weektaak.

Ellen: Een heel belangrijke vraag voor mij is: hoe geef je instructie. Ik zie dat het op jullie weektaakformulier goed staat ingepland. Dat ziet er super helder uit op dit formulier.

Paul: Ja, de instructiemomenten staan op de weektaak – dat heeft met Dalton te maken – maar als een kind de taak bekeken heeft en denkt dat hij het kan, dan hoeft hij niet op de instructie te wachten en dan mogen ze er al eerder mee aan de slag. Dat is de eigen verantwoordelijkheid van het kind. Maar als het kind al eerder met een taak begint, dan mag hij geen vragen stellen over die taak tot het moment van de instructie. Anders ben je als leerkracht 20 keer hetzelfde aan het uitleggen en dat werkt niet.

Paul: de bovenbouw heeft 2 instructiemomenten bij ons. Op donderdag op het moment dat de weektaak wordt aangeboden en op maandag. Behalve het rekenen dan, dat is iedere dag?

Tot dit jaar was het zo dat we op donderdag en op maandag de instructies gaven. Maar wat Helen aan al gaf, dat is heel veel om te onthouden. En daarom hadden we na de instructie de verlengde instructie en ook op de andere dagen, op dinsdag, woensdag en vrijdag, verlengde instructie. Dus voor kinderen die gewoon nog een keer willen horen wat nou de bedoeling is.

Wij werken met weektaken. In die weektaken zitten een aantal dingen. Er zit rekenen in, er zit taal in en er zit iets leuks in. De bedoeling van de weektaken is, bijvoorbeeld met woordenschat en taal, om de kinderen die meer werk aan kunnen, om die ook extra werk te laten doen, verrijking kun je het noemen. En de kinderen die niet toe komen aan de basisstof, die krijgen ook de gelegenheid om het werk waar ze niet aan toe komen om daar wat extra tijd voor te hebben om het af te maken.

Vraag 4. Evalueer je met de kinderen en hoe doe je dat dan?

Vanaf het begin steeds evalueren met de hele groep en mee laten denken over wat er gebeurde en hoe dat kon verbeteren. Later met een formulier. Wat is wel af en wat niet. Wat ging goed en wat niet. Wat vond je leuk en wat niet. Zichzelf een cijfer geven. Individuele gesprekjes met kinderen die problemen hebben. Taak bijstellen.

Bij het evalueren in groep 6 moeten ze een smiley inkleuren. De smiley is lachend, neutraal of verdrietig. De leerkracht kan dan de weektaak mondeling met het kind evalueren aan de hand van de weektaak.

Eind groep 6 komt daar een woordbeoordeling bij. (Paul toont een beoordelingsformulier). De leerkracht bespreekt het proces van het werken met de leerling aan de hand van dit formulier.

In groep 7 is het de bedoeling dat de kinderen hun eigen leerdoel gaan formuleren. Waar wil ik deze week aan gaan werken. Het doel vloeit voort uit de evaluatie van de week ervoor. Per dag kunnen ze gaan kiezen wat ze gaan evalueren. Op het formulier staan: zelfstandig werken, verantwoordelijkheid, samenwerken, zelfstandig/verantwoordelijk/samen-werken en het doel van de week. Dit doel wordt aan het eind van de week geëvalueerd. Ze kijken dan of hun doel bereikt is.

Ellen: De evaluatie is dus erg gekoppeld aan wat ze in de week hebben gedaan? En het herhaald zich steeds, dus het is eigenlijk een continue proces?

Paul: Ja en aan het eind van de week is het de bedoeling dat de weektaak af is. Hebben de kinderen het op één of andere manier niet af gekregen, wat kan gebeuren, dan is er overleg met de leerkracht: Of je neemt het mee naar huis. Of je blijft nog even zitten. En je maakt van bijvoorbeeld de taal oefening de eerste vijf en als je met die eerste vijf hebt laten zien dat je het beheerst, dan hoeft je de rest van die oefening niet te maken.

Voor het werken met het evaluatieblad hebben we een evaluatiewijzer, zodat de kinderen met gerichte vragen goed kunnen nadenken over hun evaluatie zodat daar ook een opbouw in zit.

Als kinderen aan het eind van de week niets ingeleverd hebben, dan worden ze erop aangesproken zo van 'hoe zit dat?'

Vraag 5. Wat betekent het voor jou persoonlijk om op deze manier te werken?

Leerkracht: Ik vind het echt fantastisch. Het is een manier van werken. Heel voorspelbaar voor de kinderen en heel gestructureerd. Te veel groepen kost teveel tijd. Ik wil graag dat ieder kind op zijn niveau kan werken. Nu gebruik ik een blanco formulier zodat kinderen extra of minder taken krijgen naar gelang ze aankunnen. Ik ben heel enthousiast. Zwakke

kinderen krijgen nu veel meer kans om meer te oefenen met dingen die ze echt nodig hebben. Dat zet je dan op de taak. Iets anders mag dan vervallen.
Leerlingen: Ze gaan veel harder werken. Willen werk soms mee naar huis nemen om het af te maken (meisjes).

Hoe vind je het om zo te werken?

Paul: Ik vind het echt héél fijn.

Ellen: Wat is dan het grote pluspunt van deze werkwijze?

Paul: Je hebt toch veel meer tijd om kinderen individueel te helpen. Dat vind ik echt een heel groot pluspunt. Ik werkte eerst tevreden op een redelijk klassikale school, maar sinds ik hier werk is dit toch veel fijner. Voor de kinderen ook. De kinderen die meer kunnen, kunnen lekker hun gang gaan. Kinderen die wat minder aan kunnen hebben toch een vaste structuur waar ze houvast aan hebben.

Ellen: En hoe is het voor de kinderen?

Paul: Het is gewoon heel fijn voor ze om zo te werken.

Hoe is voor jou het werken met weektaken?

Ik vind het heel leuk. Er zit altijd tempoverschil in een klas. En dat is niet een beetje, dat is heel veel. Ik kan me nog herinneren van een aantal jaren geleden hier op school. Je moest maar iets verzinnen om ze zoet te houden. Dat vind ik zo afschepen. Geef kinderen iets waar ze iets aan hebben. Dus zorg dat er extra materiaal is. We houden de groepen bij elkaar, dus het is dan wel allemaal stof rond het onderwerp waar je mee bezig bent.

Vraag 6. Heb je tips om op te starten?

Ga gewoon beginnen.

Maar welke tip zou ik geven? Het moet aansluiten bij hoe er nu al gewerkt wordt met instructie, verlengde instructie en zelfstandig werken.

Kijk bijvoorbeeld naar de leerkrachtvrije les met rekenen. Daar hoeft je echt heel weinig instructie voor te geven en neem die tijd voor een weektaak.

Het is heel handig als je voor de hele week een aantal taken op het bord zet, waar ze aan kunnen werken. Maar ze kunnen de tijd ook gebruiken voor dingen die ze niet af hebben gekregen. Niet de reguliere les in de weektaak. Maar ook bijvoorbeeld dingen van w.o.

Voor de uitwerking, het labelen en clusteren van de antwoorden heb ik gebruik gemaakt van Harinck: hoofdstuk 6.4.

Zelfstandig werken als voorwaarde.

- Onzelfstandige groep: eerst zelfstandig werken aanleren. (N)
- Zelf kiezen – autonomie – werkt sterk motiverend (N)
- Dalton: Zelfstandig werken loopt van groep 1-8 en wordt langzaam opgebouwd: (P)

van 1 dag inplannen tot een week inplannen,

van een kleine taak naar een grotere taak,

van de leerkracht formuleert de doelen naar de leerling formuleert de doelen.

- Routines zijn belangrijk. Stoplicht, (kleuren)klok. (N,P,M)
- Vaste structuur is belangrijk. Dagritme op het bord. (N,P,M)

Kinderen die moeite hebben met zelfstandig werken.

- Aan een maatje koppelen. (N,P)
- Tijd bewaken voor het kind. Persoonlijke timetimer geven. (N)
- Haalbare taak geven (N)

- Van een weektaak terug naar een dagtaak. (P)
- Individueel coachen.

Differentiëren met behulp van een weektaak.

- Verplichte taken en keuzetaken werkt stimulerend. (N)
- Kinderen maken dezelfde taak, de volgorde kiezen ze zelf. (N)
- Eén kind heeft een eigen programma. (N)
- Drie niveaugroepen (P,M)
- Alle kinderen werken alle stof door. (P)
- Talent kinderen één dagdeel buiten de groep. (P)
- Convergente differentiatie. (N,P,M)
- Divergent werkt niet, je moet dan té veel instructie geven (P)
- Zorg voor veel materiaal voor sterke leerlingen. (M)
- Prioriteit ligt bij rekenen, taal en woordenschat (M)

Organisatie van de weektaak.

- Meerdere modellen. (N)
- Een weektaakformulier. (N,P)
- Een blanco weektaak invullen met de leerlingen. (N)
- De weektaak staat op het bord. (M)
- Formulier invullen met kleur van de dag. (N)
- Instructie: op vaste tijden en daarna de weektaak.(N)
- Extra instructie aan individuele leerlingen tijdens het werken aan de weektaak.(N)
- Twee keer per dag zelfstandig werken met de weektaak, 30 á 45 minuten.(N)
- Weektaak na de reguliere taak en 2x per week 30 minuten voor alle leerlingen, zodat ook de zwakke leerlingen aan de weektaak toekomen (M)
- Weektaak is voor taken die zonder instructie gedaan kunnen worden. (M)
- Gebruik maken van meervoudige intelligentie. (N)
- Instructie wordt gegeven op vaste momenten. (P)
- Verlengde instructie wordt elke dag gegeven. (P)
- Kinderen beslissen zelf of ze meedoen aan de instructie (P)

Inhoud van de weektaak.

- Taal (N,M)
- Rekenen (N,M)
- Ontdektafel (N)
- Denkspellen (N)
- Wereldoriëntatietask (N)
- Woordenschat (M)
- Alles zit in de weektaak. (P, Dalton)
- Keuzetaken geen spelletjes, maar zinvolle stof. (N)
- Afmaken wat niet is afgekomen in de reguliere les. (M)
- Verrijkingstof. (M)

Evalueren.

- Evaluatie met de groep en mee laten denken (N)
- Zelfbeoordeling met formulier, zichzelf een cijfer geven. (N)
- Leerlingen evalueren in de middenbouw met een smiley. (P)
- Leerlingen evalueren in de bovenbouw met woorden. (P)
- De leerkracht evalueert mondeling met enkele leerlingen. (N,P,M)
- Na evaluatie soms de taak bijstellen. (N,P)
- Inhoudelijk: De taken worden geëvalueerd. (P)
- Het zelfstandig werken, samenwerken en verantwoordelijkheid worden geëvalueerd. (P)
- De leerdoelen worden geëvalueerd in de bovenbouw. (P)
- Zelf nakijken: niet bij alle vakken. Verantwoordelijkheid moet groeien. (N)

- De leerkracht kijkt na. (M)

Persoonlijke betekenis om met weektaken te werken.

- Fijn, leuk, fantastisch. (N,P,M)
- Voorspelbaar en gestructureerd. (N)
- Ieder kind wordt aangesproken op zijn niveau. (N,P)
- Meer oefentijd voor zwakke leerlingen. (N)
- De leerlingen werken véél harder. Vooral de meisjes. (N)
- Meer tijd om leerlingen individueel aan de instructietafel te helpen. (P)
- Zinvol omgaan met tempoverschillen. (M)
- Goede manier van convergent differentiëren, mits er voldoende materiaal is. (M)

Tips om te starten met weektaken?

- Gewoon beginnen. (N)
- Sluit aan bij het zelfstandig werken en bij wat de kinderen al kunnen. (M)

Bijlage 2 Uitgangspunten voor het werken met de weektaak

Op basis van theorie, de interviews met collega's op drie scholen en de visie van de KBS op zelfstandig werken en differentiëren worden de uitgangspunten voor het werken met een weektaak ontwikkeld. Het werken met de weektaak zal gedurende zes weken uitgeprobeerd worden in groep 5 van de KBS. Op maandag wordt de nieuwe weektaak geïntroduceerd door de onderzoeker. De andere dagen van de week begeleidt de leerkracht het werken met de weektaak. Elke vrijdag evalueer ik kort met de leerkracht en samen maken we de nieuwe weektaak.

Uitgangspunten:

- Er wordt zo dicht mogelijk aangesloten bij het huidige klassenmanagement. De kinderen zijn gewend om zelfstandig te werken in de verwerkingsperiode, na de instructie. Hierbij wordt de kleurenklok (tijdsduur) en een lamp (zelfstandig werken) gebruikt. De leerkracht helpt indien nodig aan de instructietafel en loopt een of twee ronden om vragen van leerlingen te beantwoorden.
- Op de KBS wordt er convergent gedifferentieerd. Alle kinderen krijgen in principe dezelfde lesstof. Er wordt naar gestreefd dat alle kinderen de minimumleerdoelen behalen. Tijdens het werken met de weektaak wordt er gedifferentieerd naar tempo (trage leerlingen mogen minder stof maken) en naar inhoud (sommige kinderen oefenen de tafel van twee; andere kinderen alle tafels door elkaar en een derde groep werkt aan de deeltafels). De manier van differentiëren moet verder uitgebouwd worden door aan te sluiten bij de groepsplannen.
- Bij de rekentaken wordt in de testperiode gedifferentieerd op drie niveaus. Er zijn drie verschillende taken. Na de eerste twee weken – als de leerlingen gewend zijn aan de weektaken – wordt bepaald of er een verdere differentiatie bij andere vakken mogelijk is.
- Er wordt gewerkt met moet-taken voor elke leerling. Daarna zijn er keuzetaken, de mag-taken. Er zijn om te beginnen vier moet-taken (elke dag één) en vier mag-taken (ook elke dag één) in een week.
- Het werken met weektaken gebeurt vier keer per week 30 minuten per dag op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag. Dit lijkt een haalbare periode van zelfstandig werken. De leerlingen plannen aan het begin van de week de moet-taken in met een taakkaart. Ze mogen zelf de volgorde kiezen waarin ze de taken uitvoeren: eerst de moet-taak en daarna de keuzetaak. De keuzetaak wordt afgetekend als de taak gedaan is. Als een leerling klaar is met zijn werk tijdens een reguliere les, mag hij ook aan zijn weektaak werken.
- De taken sluiten aan bij de leerdoelen. (Förre en Schouten, 2009) De inhoud is bekend; de taak is niet te gemakkelijk; de taak is niet te moeilijk; de taak is betekenisvol en aantrekkelijk. Tijdens het werken met weektaken wordt er geen instructie gegeven. De moet-taken bevatten herhalingslessen, het inoefenen /automatiseren op onderdelen van rekenen, spelling, schrijven en technisch lezen. Ook wordt er gewerkt op het niveau van pre-teaching. De kinderen lezen dan alvast de lesstof van de biologie- of aardrijkskundeles die aan het eind van de week gegeven wordt.
- In de eerste onderzoeksperiode van twee weken zijn er verplichte- en keuzetaken. Daarna worden er als het mogelijk is ook individuele taken geïntroduceerd. Kinderen kunnen werken aan hun taak van de RT. Er zijn plustaken voor kinderen die op een hoog niveau functioneren bij een bepaald vak. (Cito A/B)
- De inhoud van de keuzetaken is gevarieerd. Ze bestaat uit cognitieve taken, maar ook kunnen er creatieve opdrachten of techniek opdrachten gegeven worden. Er moet op gelet worden dat ze zwakke leerlingen ook toe komen aan de keuze taken. Eventueel kunnen de moet-taken voor deze leerlingen verkleind worden. De aantrekkelijkheid van de keuzetaken is belangrijk, maar ook bij de keuzetaken gaat het erom dat de kinderen leren. Ook samenwerken kan een leerdoel zijn.
- Als kinderen een taak hebben afgerond, komt het werk in de nakijkbak. De leerkracht kijkt het werk na en geeft het werk zo nodig terug om te corrigeren. Daarna wordt het definitief afgetekend.
- De kinderen reflecteren aan het eind van de week op hun taak aan de hand van twee vragen. Deze vragen geven de leerkracht inzicht bij het maken van de nieuwe weektaken en stimuleren de kinderen tot reflectie op hun eigen gedrag en werkhouding.

- De opzet is dat alle leerlingen succeservaringen op kunnen doen tijdens het werken met weektaken. De weektaken zijn in het begin klein en haalbaar. In de praktijk wordt door observatie zichtbaar of de kinderen meer aan kunnen. Door de taken goed ‘op maat’ te maken zullen de kinderen zichzelf competentier voelen.
- Inhoudelijk: De weektaak biedt voor een langere periode de mogelijkheid om extra te oefenen met een bepaald onderdeel. In de testperiode oefenen de kinderen voor hun tafeldiploma. De kinderen worden krachtig gestimuleerd om hiermee aan de slag te gaan.
- De rekentaak wordt vanaf week 1 gedifferentieerd aangeboden voor drie groepen. Daarna worden er stappen gezet om meer taken gedifferentieerd aan te bieden.
- Door zelf de taken in te mogen plannen en eigen keuzes te mogen maken wordt ingespeeld op de autonomie van kinderen. Dit wordt ook bevorderd door de kinderen verantwoordelijk te laten zijn voor hun weektaak. Met kinderen die hier moeite mee hebben, wordt aan het eind van de week een reflectiegesprekje gevoerd. Zo nodig wordt de taak aangepast.
- Er wordt nadrukkelijk gevraagd naar de wensen van kinderen als het gaat om het uitzoeken van geschikte de keuze taken. De weektaak wordt daardoor iets van henzelf.
- Er wordt met de kinderen gereflecteerd op de grootte en de inhoud van de taken.

Bijlage 3 Het observatieformulier taakgerichtheid

Observatieformulier (Veenman, 1999, p. 49) om taakgerichtheid te meten.

Figuur 3.2. Observatieformulier voor eigen gebruik.

LEERKRACHT:					AANTAL LEERLINGEN GROEP.....:									
DATUM:					AANTAL LEERLINGEN GROEP.....:									
					AANTAL LEERLINGEN TOTAAL.....:									
LESONDERDEEL:					TIJD:					Aantal leerl.:				
MINUTEN	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	TOTAAL	% TAAKGERICHT		
Aanwezig in klas														
Niet-taakgericht														
Taakgericht														
LESONDERDEEL:					TIJD:					Aantal leerl.:				
MINUTEN	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	TOTAAL	% TAAKGERICHT		
Aanwezig in klas														
Niet-taakgericht														
Taakgericht														
LESONDERDEEL:					TIJD:					Aantal leerl.:				
MINUTEN	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	TOTAAL	% TAAKGERICHT		
Aanwezig in klas														
Niet-taakgericht														
Taakgericht														
LESONDERDEEL:					TIJD:					Aantal leerl.:				
MINUTEN	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	TOTAAL	% TAAKGERICHT		
Aanwezig in klas														
Niet-taakgericht														
Taakgericht														

Bijlage 4 Taakkaarten.

Taakkaart van

Week:

Basistaken = moet-taken.

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
---------	---------	----------	-----------	---------

Volgorde: kleur in. Geef elke dag een kleur en bepaal dan de volgorde.

Opdrachten. (bijvoorbeeld)	Wat heb je nodig?	Volgorde.	Klaar? Leerling.	Klaar? Juf.
1. Taal, spelling, stellen				
2. Rekenen				
3. Schrijven				
4. Biologie, aardrijkskunde				

Keuzetaken = mag-taken. Hieraan mag je werken als de moet-taken klaar zijn.

Opdrachten (bijvoorbeeld:)	Wat heb je nodig?	Welke dag?	Klaar? Leerling.	Klaar? Juf.
1. Computertaak				
2. Creatieve opdracht				
3. Toepassingstaak				
4. Extra rekenen, taal etc.				

Hoe is het deze week gegaan?

Teken een smiley.

Waar ga ik volgende week op letten? _____

Schema's ingevulde weektaken week 2 t/m 6.

Moet-taken	Week 2	Mag-taken	Week 2
Nieuwsbegrip	Leesblad en werkblad. Instructie op dinsdag.	Woordzoeker	Puzzelblad
Rekenen	Tafelblad op 3 niveaus	Stelopdracht	Schrijft een krantenbericht
Schrijven	1 bladzijde; let op precies tussen de regels	Legpuzzel	10 minuten
Verkeer	Les 6, blz. 12, 13. Quizvragen maken	Computer	Ambrasoft, 10 minuten

Moet-taken	Week 3	Mag-taken	Week 3
Nieuwsbegrip	Leesblad, werkblad Niet op maandag	Puzzelblad	Twee kanten
Rekenen	Tafelblad op 3 niveaus	Rekenen	Meetkunde opdracht. Doosje maken
Spelling	Werkblad, inoefenen spellingprobleem van deze week.	Computer	Keuze: ambrasoft of wizwijs
Schrijven	1 blz. Let op lus- en stokletters	Kleien	Max. 4 personen, instructietafel.

Moet-taken	Week 4	Mag-taken	Week 4
Nieuwsbegrip	Leesblad, werkblad. Niet op maandag	Memory	Max. 4 kinderen
Rekenen	Werkblad op 3 niveaus	Rekenen	Werkblad patronen
Aardrijkskunde, donderdag af	Boek blz. 40,41 5 moeilijke woorden, quizvragen	Computer	Ambrasoft of wizwijs, 10 minuten
Verkeer	Blz. 14, 15	Schrijven	1 blz. schrijfschrift
Spelling	Let op: twee groepen	Tekenen	Onderwerp: vakantie

Moet-taken	Week 5	Mag-taken	Week 5
Nieuwsbegrip	Leesblad, werkblad Niet op maandag	Stil lezen	Junior informatie
Rekenen	Werkblad op drie niveaus (RT-taak groep 1)	Rekenen	Rekensprint, tweetal in de gang. Vraag toestemming.
Biologie	Boek 36, 37 lezen Werkboek blz. 16, 17	Technisch lego	Nabouwen in tweetal
Schrijven	Speciaal schrijfblad	Schrijven	Schrijfschrift 1 blz.
Stil lezen	15 minuten, junior informatie. Titel:	Tekenen	Tekenblok, onderwerp vrij

Moet-taak	Week 6	Mag-taak	Week 6
Nieuwsbegrip	Leesblad, werkblad Niet op maandag	Stil lezen.	Junior informatie
Rekenen	Werkblad op 3 niveaus (Handelingsgerichte weektaak voor 1 groep)	Rekenen	Rekenweb, postspel, kies een tafel.
Taal	Sprookje schrijven Woordspin, tekening	Techniek	Auto bouwen en uittesten op de gang
Stil lezen	15 minuten, junior informatie. Titel	Stellen	Sprookje afschrijven

Bijlage 5 De handelingsgerichte weektaak

Leerling	Doel	Activiteit	Planning	Samenwerking	Bewijs	Reflectie
1.	Tafel van 9	Veel oefenen	Elke dag thuis. Op school na het werken	Met mijn broer. (thuis) Die kan de tafels al.	Opzeggen en sticker op de tafelkaart.	Het is niet gelukt. Teleurstelling.
2.	Tafel van 8	Veel oefenen	Thuis en op school als ik vrij ben	Met iemand die het goed kan. H. vragen en mijn zus.	In mijn hoofd houden. De tafel opzeggen.	Gelukt. Opgetogen, nu nog maar 1 tafel.
3.	Alle tafels	Ik ken ze al	Alle tafels opzeggen bij de juf.		Opzeggen bij de juf.	Gelukt.
4.	Tafel van 5	Leren	Thuis dit weekend.	Met de juf, met mijn zus, op de computer	Maandag opzeggen bij de juf.	Gelukt. En ook de tafel van 100. (!)
5.	Tafel van 3	Oefenen	Zaterdag thuis	Met mijn zus	Maandag opzeggen bij de juf.	Gelukt.

Bijlage 6 Het opbrengstgesprek met de leerkracht van groep 5

1. Kan je nog eens zeggen wat je verwachtingen vooraf waren?

Ik wilde meer gaan differentiëren. Ik wilde meer rust in de groep voor de leerling en de leerkracht. Ik wilde meer tijd om te oefenen voor de kinderen en meer tijd voor mezelf om extra hulp te geven.

2. Hoe kijk je terug op de opbouw die we hebben gekozen voor het werken met weektaken?

Eerst hebben we het werken met de weektaak aangeleerd door de basis aan te bieden met verplichte taken en keuzetaken. De eerste week hadden er voor gezorgd dat het haalbaar was voor elk kind. De eerste week zijn we meteen al gaan differentiëren door de verplichte rekentaak op drie niveaus aan te bieden. In week 3 en 4 hebben we verder gedifferentieerd door ook spelling op twee niveaus aan te bieden.

Het systeem met verplichte taken en keuzetaken was geen probleem voor de leerlingen. Na een week konden ze het taakformulier al goed invullen en de planning maken. De individuele taken hebben we in week 5 en 6 ingevoerd. Een aantal kinderen krijgt voor rekenen of spelling een werkblad mee van de remedial teaching. (RT) De handelingsgerichte weektaak was een geslaagd experiment. Ik ben erg tevreden met de opbouw en de kinderen hadden heel snel door wat er van ze verwacht werd. Het is ook leuk dat we eerst vier dagen weektaak en nu vijf dagen weektaak doen.

3. Wat vind je van de differentiatie zoals we die nu toe passen? Zijn er kinderen die structureel meer, minder of ander werk krijgen?

Zoals we het nu doen is het goed. In de keuzetaak zou ik nog wel iets meer kunnen differentiëren. Ik heb zelf veel geleerd over differentiëren en ik pas dat nu ook in de gewone lessen toe. Het is eigenlijk niet zo moeilijk als ik dacht. De zwakke leerlingen krijgen hun werk nu ook af, omdat ik soms een deel van de taak schrap. Daardoor werken ze harder en is hun werkhouding verbeterd. Het is echt passend onderwijs aan het worden. In de groep zijn er 2 kinderen die structureel wat minder mogen doen, anders komen zij nooit aan een keuzetaak toe. De goede leerlingen krijgen meestal alle 10 de taken af in een week. Anderen doen de verplichte taken en 2 of 3 keuzetaken.

4. Zijn de kinderen gemotiveerd om aan de weektaak te werken en hoe merk je dat?

Ze zijn sterk gemotiveerd. Ze vragen er steeds naar. Ook hebben ze geen zin om op te ruimen als het tijd is. Als ik vroeger zei 'nog 3 minuten', dan gingen veel kinderen al op ruimen. Nu mopperen ze dat het al tijd is.

5. Hebben de kinderen voorkeur voor bepaalde taken?

Dat merk ik niet zo. Er is voor elk kind wel een taak die leuker is dan een andere. Het is wel balanceren met het uitdenken van de taken. Ze moeten niet te groot zijn en niet te klein. Niet te veel werk en niet te weinig.

6. Je besteedde altijd al aandacht aan zelfstandig werken. (Model BAS traject) De basis in je groep was goed. Vind je dat de kinderen zelfstandiger zijn geworden door de weektaak?

Zoals we het nu doen is het goed. In de keuzetaak zou ik nog wel iets meer kunnen differentiëren. Ik heb zelf veel geleerd over differentiëren en ik pas dat nu ook in de gewone lessen toe. Het is eigenlijk niet zo moeilijk als ik dacht. De zwakke leerlingen krijgen hun werk nu ook af, omdat ik soms een deel van de taak schrap. Daardoor werken ze harder en is hun werkhouding verbeterd. Het is echt passend onderwijs aan het worden. In de groep zijn er 2 kinderen die structureel wat minder mogen

doen, anders komen zij nooit aan een keuzetaak toe. De goede leerlingen krijgen meestal alle 10 de taken af in een week. Anderen doen de verplichte taken en 2 of 3 keuzetaken.

7. Werkt dit ook door in de gewone lessen?

Ja, ik kan nu bijvoorbeeld twee instructies achter elkaar geven en daarna gaan ze zelfstandig aan het werk. Ze kunnen wel een half uur achter elkaar werken. Er gaat nu veel minder tijd verloren. Ik houd zelfs tijd over. 's Morgens zijn we bijvoorbeeld om 9.40 of 9.45 al klaar met twee lessen. Ik kan daardoor vaak wat extra's doen. De kinderen ervaren dit ook. Daardoor werken ze harder.

8. Door te werken met een weektaak krijgen de kinderen meer autonomie zegt de theorie. Wat zie je daar van terug?

De kinderen hebben het gevoel dat ze eigen baas zijn. Dat sluit aan bij hun leefwereld. Het werkt het sterkst bij de keuzetaken. De kinderen met gedragsproblemen hebben soms wel problemen met de vrijheid. Ze moeten leren om zorgvuldig te werken bij de verplichte taken en het niet af te raffelen. Daarin moet je ze coachen, maar dat lukt goed.

9. En hoe zit het met de gevoelens van competentie, zelfvertrouwen?

Het zelfvertrouwen groeit enorm als ze merken dat ze door hard te werken tijd overhouden.

10. Wat doet de weektaak met je relatie met de kinderen?

Het beïnvloedt de relatie positief. De kinderen komen zelf met ideeën en die kan ik ook honoreren. Ik betrek hen meer bij het leerproces en zij helpen mij. Het gaat visa-versa.

11. Wat is het effect van de weektaak op de sterke leerlingen?

Ze krijgen meer uitdaging op hun eigen niveau, zowel in de verplichte- als de keuzetaak. Ze hebben altijd iets te doen.

12. Wat is het effect op de zwakke leerlingen?

Juist zij krijgen meer zelfvertrouwen. Hun werk komt af. Ze hoeven niets meer in de pauzes af te maken. Ze hebben meer succeservaringen. Ze zijn meer betrokken.

13. Wat is het effect op de kinderen met gedragsproblemen?

Tijdens de verplichte taken werken ze hard, want ze hebben altijd zin in de keuzetaken. Ze moeten soms wel gecontroleerd en gecoacht worden. Twee leerlingen hebben de neiging om de verplichte taken af te raffelen. Maar toch vind ik dat er minder problemen zijn bij de weektaak. Juist deze kinderen hebben een enorme werklust. Eén leerling moet ik helpen met vooraf plannen. Daar heeft hij moeite mee.

14. Hoe geef je feedback?

Ik geef veel complimenten tijdens het werken met de weektaak en ook erna. Ik geef zowel feedback aan de groep als individueel. De evaluatievragen aan het eind van de week kunnen nog wel beter ingevuld worden. Er is te weinig tijd voor reflectiegesprekken.

15. Hoe controleer je het werk of doen de kinderen dat zelf?

De verplichte taken controleer ik zelf. Ik laat de kinderen meteen de fouten verbeteren. Zoveel mogelijk op dezelfde dag. Als ze werken aan hun keuzetaak, moeten ze soms eerst hun verplichte taak

verbeteren. Al in het begin lukte het me niet om zowel de verplichte- als de keuzetaken na te kijken. De kinderen mogen hun keuzetaken nu zelf aftekenen. Het aftekenen van de keuzetaak lukt nog niet bij alle kinderen. Hier moet ik wel aandacht aan blijven besteden.

16. Hoeveel tijd kost het voorbereiden van de weektaak?

In het begin ongeveer anderhalf uur per week op vrijdag. Het gaat steeds gemakkelijker, omdat ik nu door de week heen al bedenkt wat er in de weektaak kan voor volgende week.

17. Hoe kom je tot de keus voor de taken?

De verplichte taken kies ik op basis van lesstof waar kinderen meer oefentijd voor nodig hebben. Bijvoorbeeld de tafels oefenen voor rekenen of een bepaald spellingprobleem oefenen. Bij de keuzetaken let ik op variatie. Ook maken de kinderen taken waar ik anders niet aan toe kom, zoals werken in hun verkeersboekje of een techniektaak. Creatieve opdrachten of oefenen op de computer zijn ook heel geschikt voor keuzetaken.

18. In hoeverre gebruik je lesstof uit de methode?

Dat groeit nog. Ik kan steeds beter beoordelen wat geschikt is voor de weektaak.

19. Wat heb je nog nodig ten aanzien van voorbereiding/materialen/lesideeën?

Ik moet nog beter weten waar wat staat in de magazijnen. Welke materialen zijn er allemaal? Wikiwijs is heel bruikbaar. Daar staan veel leuke lessen op die geschikt zijn voor de weektaak. Het zou prettig zijn als er op school wat meer zelfcontrolerend materiaal zou zijn. Misschien in de vorm van een kieskast. Een extra kast in de klas zou handig zijn. Nu staan de weektaakbakjes op een kast en dat vind ik rommelig.

20. Je hebt gezegd dat je door de week heen tijd overhoudt. Kan je dit verklaren?

Er is minder tijdverlies door het effectiever werken. Het zit in allerlei dingen. Nu de kinderen zoveel op tafels hebben geoefend, gaan de rekenlessen bijvoorbeeld vlotter. De kinderen werken harder omdat ze gemotiveerder zijn. Ze weten ook dat er tijd is voor extra dingen. Zo bedachten ze tijdens de weektaak bijvoorbeeld een keer quizvragen voor een quiz op vrijdagmiddag.

21. Ga je na het onderzoek door met de weektaken? En doe je het dan in deze vorm?

Ja, ik ga er zeker mee door. Het kan nog verder uitgebreid worden.

22. Zou je het werken met weektaken aan collega's aanbevelen?

Ja, maar je moet er niet te gemakkelijk over denken. Als je er mee begint, dan moet je er helemaal achter staan. Je moet er tijd in stoppen en je moet het volhouden. Dit model, deze gestructureerde weektaak, past goed bij ons onderwijs. Het is zeer gewenst dat de kinderen volgend jaar in groep 6 verder kunnen gaan met de weektaak.

Bijlage 7 De onderzoeksopzet

September
Eerste gesprek met de directeur over onderzoeksídee. (12 september) Draagvlak verkennen. Nadenken over onderzoeksvraag en subvragen.
Oktober
Tweede gesprek met de directeur over de onderzoeksopzet. (14 oktober) Onderwerp: weektaken alleen voor sterke leerlingen of voor alle leerlingen. Fiat gekregen om het onderzoek op te gaan zetten. Op zoek naar literatuur. Start inlezen Förrer en Janssen / Förrer en Schouten / Veenman / Marzano. Brainstorm met critical friends (Henk, Josée) over de onderzoeksvraag.
November
Presentatie in het team van de Beatrixschool. (3 november) Welke collega's zijn geïnteresseerd om mee te werken aan het onderzoek? Zes collega's uit verschillende bouwen. Bedenken en voorbereiden van de interviewvragen. Op zoek naar inspirerende voorbeelden. Drie interviews op 7, 8 en 24 november. Onderzoeksvoorstel schrijven en inleveren bij Fontys.
December
Definitief onderzoeksplan inleveren voor 8 december. Enquête maken voor collega's die mee gaan doen aan het onderzoek. Wat zijn hun vragen en verwachtingen? Bespreking met deze collega's. Verder met de bestudering van de theorie. Meer theorie zoeken. Bezoek Koninklijke Bibliotheek. Bezoek van de bibliotheek van het HCO. Verschillende visies. Schrijven van het theoretische hoofdstuk. Het ontwerp maken voor het opstarten van het werken met dag/weektaken.
Januari /februari
Het ontwerp maken in samenspraak met de collega van groep 5. Na de M-toetsen start het werken met de weektaken op in de groepen. Drie periodes van twee weken. Observatie in de groep. Uitbreiden van het literatuuronderzoek. Afronden van hoofdstuk 2.
Maart
Analyse van de gegevens van de eerste periode. Gesprekken met collega van groep 5. Gesprekken met leerlingen. Evalueren actie. Verbeteracties en uitbreiding van de weektaak.
April
Analyseren tweede ronde. Vragenlijst voor de leerlingen. Opbrengstgesprek met de collega van groep 5. Bevindingen beschrijven. Onderzoek afronden en het geheel beschrijven.
Mei
Uitloop en afronding.
Juni
Onderzoeksmarkt. Presentatie in het team op school.

Bijlage 8 Reflectiegesprekken met kinderen

Een waardevol reflectiegesprek bevat een groot deel van deze vragen. (Goes, 2007)

- Wat was je doel? Wat wil je met deze opdracht bereiken?
- Wat heb je precies gedaan?
- Hoe heb je het aangepakt?
- Waar ben je mee begonnen?
- Wat waren de verschillende stappen daarna?
- Hoe beviel deze aanpak?
- Wat was moeilijk?
- Wat was makkelijk?
- Wat heb je geleerd?
- Wat heb je aan mijn hulp gehad?
- Welke hulp van mij heb je gemist?
- Wat doe je een volgende keer anders?
- Wat voor wensen heb je verder nog?